• выдаецца са жніўня 1917 г. БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА • кошт 3000 рублёў

20 чэрвеня 1998 г. субота, № 127 (23478)

ЗВЯЗДА

ПЕНСІІ ЎЗРАСТУЦЬ. ПЫТАННЕ — НАКОЛЬКІ?

Паводле папярэдніх звестак, у параўнанні са снежнем майская сярэдняя зарплата рабочых і служачых у краіне ўзрасла прыкладна на 18 працэнтаў. Гэта азначае, што ў наступным месяцы ў Беларусі нарэшце будуць пераразлічаны пенсіі.

Як паведаміла ў гутарцы з карэспандэнтам «Звязды» начальнік упраўлення пенсій Міністэрства сацыяльнай абароны Наталля Шаўлоўская, паводле прыкладных разлікаў, «сярэднія» пенсіі павінны ўзрасці ў ліпені на 17 працэнтаў. Аднак казаць аб канкрэтных лічбах гэтага павышэння пакуль выпадае хіба што ўмоўна, бо канчатковыя даныя павінны з'явіцца толькі ў наступны панядзелак.

Сяргей ГРЫБ.

ВЯЛІКІЯ АДЛЕГЛАСЦІ — НЕ ПЕРАШКОДА ДЛЯ СУПРАЦОЎНІЦТВА

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка прыняў 19 чэрвеня ў сваёй рабочай рэзідэнцыі дэлегацыю Прыморскага края Расіі на чале з губернатарам Яўгенам Наздраценкам. Як вядома, гэта візіт у адказ. Таму асноўнай тэмай перагавораў сталі пытанні, якія датычаць рэалізацыі дамоўленасцяў, дасягнутых у пачатку гэтага года — у час наведвання кіраўніком нашай дзяржавы Прымор'я.

Паводле слоў Яўгена Наздраценкі, сярод насельніцтва края і ў мясцовых сродках масавай інфармацыі прыезд прэзідэнта саюзнай дзяржавы атрымаў тады самую станоўчую ацэнку. Аляксандр Лукашэнка, у сваю чаргу, падзякаваў гасцям за візіт і зноў адзначыў поўнае супадзенне падыходаў да вырашэння агульных праблем.

Практычныя аспекты мадэлі супрацоўніцтва члены дэлегацыі Прыморскага края плануюць адпрацаваць у ходзе сустрэч з дырэктарамі прамысловых прадпрыемстваў, кіраўнікамі галіновых міністэрстваў і канцэрнаў, прадстаўнікамі дзелавых колаў нашай рэспублікі.

Уладзіслаў ПЛАТУН, БЕЛТА.

УКАЗ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 319

АБ УНЯСЕННІ ЗМЯНЕННЯ ВА УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ АД 26 ЛЮТАГА 1997 Г. № 167

1. Пункт 2 Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 26 лютага 1997 г. № 167 «Аб першай мінскай мэтавай аблігацыйнай жыллёвай пазыцы» (Збор дэкрэтаў, указаў Прэзідэнта і пастаноў Урада Рэспублікі Беларусь, 1997 г., № 6, арт. 217) выкласці ў наступнай рэдакцыі:

«2. Устанавіць, што:

на перыяд дзеяння эксперыменту даходы, атрыманыя па аперацыях з каштоўнымі паперамі першай мінскай мэтавай аблігацыйнай жыллёвай пазыкі ў выглядзе розніцы паміж цэнамі рэалізацыі (пагашэння) і набыцця гэтых папер, акрамя даходаў ад рэалізацыі гэтых папер па цэнах, якія перавышаюць іх намінальную вартасць, павялічаную на суму працэнтнай стаўкі, устаноўленай пры выпуску каштоўных папер, не ўлічваюцца пры вылічэнні падатку на прыбытак і падатку на дабаўленую вартасць;

даходы, што атрыманыя грамадзянамі па аперацыях з названымі каштоўнымі паперамі, акрамя даходаў ад рэалізацыі гэтых папер па цэнах, якія перавышаюць іх намінальную вартасць, павялічаную на суму працэнтнай стаўкі, устаноўленай пры выпуску каштоўных папер, падаходным падаткам не абкладаюцца».

2. Гэты Указ уступае ў сілу з дня яго падпісання.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.

19 чэрвеня 1998 г.
г. Мінск.

СКАНДАЛ

ВАЕННАЯ ПРАКУРАТУРА ПРАВЯЛА ДВА ГУЧНЫЯ ЗАТРЫМАННІ: арыштаваны начальнік службы РАУ і былы начальнік факультэта ваеннай акадэміі

Адразу два буйныя арышты праведзены Беларускай ваеннай пракуратурай: па падазрэнню ва ўчыненні злачынства затрыманы начальнік службы ракетна-артылерыйскага ўзбраення Узброеных Сіл рэспублікі і былы начальнік факультэта Ваеннай акадэміі Беларусі. Абодвум палкоўнікам, мяркуючы па ўсім, ёсць што расказаць следчым.

Карэспандэнт газеты звязаўся з намеснікам Беларускага ваеннага пракурора Аляксандрам Піляўскім, які паведаміў аб некаторых фактах гэтых дзвюх спраў.

Былы начальнік факультэта ваеннай акадэміі абвінавачваецца ў крадзяжы ў асабліва буйных памерах шляхам злоўжывання службовым становішчам. Трэба прызнаць, што дзейнічаў палкоўнік з размахам, і афера, якую ён правёў разам са знаёмым прадпрымальнікам (між іншым, камерсант таксама затрыманы), уражвае. Следчым удалося праліць святло на падзеі, якія адбываліся летам мінулага года, калі падазраваемы з'яўляўся камандзірам адной з ваенных часцей. Высветлілася, што ён разам з камерсантам з дапамогай падробленых папер выкралі «КАМаз», кошт якога ацэньваецца прыкладна каля 400 млн. рублёў. Далей машына пайшла за межы рэспублікі, дзе след яе і прастыў. Аднак, як бачна, не зусім: следству ўсё ж такі ўдалося раскапаць і гэты факт. Дарэчы, цалкам верагодна, што «парушынка» на мундзіры гэтага ваеннага чалавека не адзіная.

Што датычыцца начальніка службы ракетна-артылерыйскага ўзбраення, то ён падазраецца ў злоўжыванні службовым становішчам і захоўванні зброі і боепрыпасаў. «Заляцеў» палкоўнік, можна сказаць, на дробязі: падпісаў паперы, якія апраўдвалі спісанне вучэбных боепрыпасаў на суму каля 120 млн. рублёў. Менавіта гэтыя паперы і трапілі ў рукі супрацоўнікаў пракуратуры. Як высветлілася крыху пазней, дача і кватэра палкоўніка вельмі ўжо нагадвалі ваенны арсенал. Чаго там толькі не знайшлі следчыя: патроны, дымавыя шашкі, сігнальныя ракеты, пісталеты, карабін, гранаты.

Як паведамілі карэспандэнту газеты ў ваеннай пракуратуры, устаноўлена, што палкоўнік займаўся і крадзяжамі зброі. Хутчэй за ўсё, абвінавачанне і ў гэтым злачынстве будзе прад'яўлена начальніку службы РАУ.

І на «закуску» супрацоўнікі пракуратуры раскрылі той факт, што начальнік службы ракетна-артылерыйскага ўзбраення за сімвалічную плату набыў 100 кубаметраў дзелавога лесу. Між іншым, лес нарыхтоўвалі ваеннаслужачыя, прычым бясплатна. Іншыя акалічнасці гэтых дзвюх гучных спраў, пакуль вядзецца расследаванне, трымаюцца ў тайне.

Ігар ГРЫШЫН.

НІХТО НЕ ЗАБЫТЫ

На пяты дзень вайны фашысцкая бомба трапіла прама ў будынак сталовай, дзе абедалі байцы 10-га мотастралковага батальёна НКУС, якія ахоўвалі чыгуначны мост праз раку Днепр у Рэчыцы. 18 чалавек, сярод якіх была і жанчына-повар, загінулі на месцы. Пахаваўшы іх у спешцы, нашы войскі працягвалі адступаць, а праз нейкі час ад захавання не засталося нават слядоў. І толькі больш чым праз паўстагоддзя сваячка аднаго з пахаваных байцоў прыехала ў Рэчыцу з Віцебска і паказала «пахаванку», у якой было сказана, што «за 150 метраў ад чыгуначнага моста на захад пахаваны гэтыя людзі».

Пошукавы атрад Міністэрства абароны, які прыбыў на месца, зрабіў некалькі шурфаў, перш чым было знойдзена месца пахавання. Знайшлі чатыры медальёны, асабістыя рэчы і нават грошы воінаў. Асоба аднаго з іх ужо ўстаноўлена, вядзецца работа па ўстанаўленню імён астатніх загінуўшых.

НА ЗДЫМКУ: астанкі васемнаццаці воінаў пахаваны ў брацкай магіле на беразе сівога Дняпра.

ДА ВЕДАМА ЧЛЕНАЎ САВЕТА РЭСПУБЛІКІ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

23 чэрвеня з 10.00 да 18.00 у Авальнай зале Дома Урада адбудуцца парламенцкія слуханні на тэму «Праблема правоў чалавека».

24 чэрвеня ў 10.00 у зале пасяджэнняў Савета Рэспублікі прадоўжыць работу чацвёртая сесія Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь.

Сёння заканчваецца падпіска на «ЗВЯЗДУ» на другое паўгоддзе 1998 года .

Нагадваем індэкс «Звязды»: 63850 — для індывідуальных падпісчыкаў, 63239 — для ведамасных падпісчыкаў.

Падпісная цана «Звязды»

на месяц — 29.000 руб. для індывідуальных падпісчыкаў, 50.000 руб. для ведамасных падпісчыкаў;
на 3 месяцы — 87 тысяч і 150 тысяч адпаведна;
на 6 месяцаў — 174 тысячы і 300 тысяч адпаведна.

ГЛЫБІНКА

СТАРАВЕРСКІ «ААЗІС»

Сёння ў Кіраўскім раёне жыве больш тысячы старaабрадцаў

Старыя людзі распавядаюць, што стараверы прыйшлі на землі сучаснага Кіраўскага раёна Магілёўскай вобласці на пачатку XVIII стагоддзя, у часы Пятра І. Прыхільнікі старой веры і «древлего благочестия» беглі на тагачаснае памежжа ад пераследу з Архангельскай, Пскоўскай і Наўгародскай абласцей. Зваліся гэтыя перасяленцы «паморамі». Яны займалі вольную зямлю, апрацоўвалі яе, будавалі хаты і жылі абшчынамі. Напэўна, нездарма яны выбралі напрыканцы свайго доўгага шляху месца паселішча: той куток Кіраўскага раёна мала падобны на традыцыйную беларускую лясістую мясцовасць, а ад гэтай крыху ўзгорыстай раўніны ў вандроўніка сапраўды ўзнікае — хоць і падманлівае, але — пачуццё блізкасці мора.

Старaверскі «аазіс» з гадамі развіваўся і шырыўся. Спачатку была Капусцінская Слабада (зараз — проста вёска Капусціна), галоўная вуліца якой працягнулася сёння амаль на пяць кіламетраў, потым — Скрыпліца, Віктараўка, Вязаўка... Вёска Старадумаўка, таксама са старaверскага «куста», узнікла ўжо на рубяжы нашага стагоддзя, падчас сталыпінскай рэформы. Гавораць, што царскі ўрад спрабаваў крыху ўпарадкаваць рассяленне старавераў, а вось жыхары Старадумаўкі самі надумаліся і аселі там, дзе спадабалася, каля лесу, — адсюль і назва. Яны будавалі сабе жыллё, потым прыязджалі салдаты і разбуралі ўсе самавольныя пабудовы, а старадумаўцы зноў узводзілі начамі свае хаты. Потым улады стаміліся і ўжо не чапалі ўпартых старавераў. Маўляў, няхай сабе жывуць...

Вось і жывуць паморы на беларускай зямлі, захоўваючы свае старажытныя абрады і звычаі, перадаючы іх нашчадкам з пакалення ў пакаленне. Разам з павучаннямі маладыя атрымліваюць у спадчыну старажытныя стараверскія кнігі — тоўстыя, цяжкія, у драўляных вокладках, напісаныя на амаль незразумелай нам старaславянскай мове...

(Заканчэнне на 5-й стар.).

Ігар ЗЕЛЯНКЕВІЧ:

«ДЗЯРЖАВА ПАВІННА ЗАХАВАЦЬ СВАЕ ПАЗІЦЫІ Ў ПРАДАСТАЎЛЕННІ МЕДЫЦЫНСКАЙ ДАПАМОГІ»

Вось ужо некалькі дзён сродкі масавай інфармацыі мусіруюць паведамленне пра маючы адбыцца напрыканцы месяца ў Мінску Першы з'езд урачоў краіны. Падзея неардынарная, і таму, каб атрымаць інфармацыю, што называецца, з першых вуснаў, карэспандэнт «Звязды» сустрэўся з міністрам аховы здароўя Рэспублікі Беларусь Ігарам Зелянкевічам.

— Ігар Барысавіч, у чым асаблівасць гэтага з'езда ўрачоў? Якія пытанні на ім будуць вырашацца?

— Сапраўды, у адпаведнасці з пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь 25—26 чэрвеня ў Мінску адбудзецца Першы з'езд урачоў Рэспублікі Беларусь. Гэта першая ў сваім родзе сустрэча ўрачоў краіны, на якую з'едуцца медыкі ўсіх спецыяльнасцяў. Акрамя 700 дэлегатаў, якіх выбіралі на сходах працоўныя калектывы ўсёй рэспублікі, у рабоце з'езда возьмуць удзел прадстаўнікі выканаўчай улады. Чакаецца прысутнасць прэзідэнта Беларусі, міністраў аховы здароўя краін СНД, Польшчы, Чэхіі, краін Балтыі...

Асноўнае пытанне, якое будзе вырашацца з удзелам шырокага кола медыкаў, — стратэгія развіцця аховы здароўя ў Рэспубліцы Беларусь.

— Якія асноўныя праблемы сёння паўсталі перад галіной і па якому шляху, на вашу думку, павінна ісці рэформа аховы здароўя?

— У 90-я гады ахова здароўя Беларусі, як і многіх іншых рэспублік былога Саюза, працуе ва ўмовах пастаяннага пагаршэння стану здароўя насельніцтва і недастатковага фінансавання. У той жа час фінансавыя і матэрыяльна-тэхнічныя рэсурсы, якія мы маем, выкарыстоўваюцца не ў поўнай ступені.

Палепшыць працу галіны можна толькі пры ўмове ўдасканалення эканамічных адносінаў. Мы прааналізавалі трохгадовы вопыт укаранення ў рэспубліцы новага гаспадарчага механізма, чатырохгадовы вопыт увядзення ў Расійскай Федэрацыі бюджэтна-страхавой мадэлі аховы здароўя, а таксама вопыт арганізацыі аховы здароўя многіх еўрапейскіх краін, Канады і прыйшлі да высновы аб мэтазгоднасці рэфарміравання галіны ў рамках бюджэтнай сістэмы фінансавання. Дзяржава павінна захаваць свае пазіцыі ў прадастаўленні медыцынскай дапамогі.

Падрыхтаваны да зацвярджэння Саветам Міністраў праект канцэпцыі развіцця галіны прадугледжвае правядзенне эксперыменту ў адной з абласцей рэспублікі па фінансаванню ўстаноў у залежнасці ад якасці і аб'ёму медыцынскай дапамогі. Для гэтых мэтаў пры органах кіравання аховай здароўя будуць створаны разліковыя цэнтры фондаў развіцця, якім будуць пералічвацца бюджэтныя сродкі ў адпаведнасці з вызначанымі нормамі сярэдняга кошту медыцынскай дапамогі на аднаго жыхара. Гэтыя меры дазволяць установам зарабляць сродкі, зыходзячы з аб'ёму і якасці медыцынскай дапамогі, уводзіць новыя сістэмы аплаты працы, больш рацыянальнага і эфектыўнага выкарыстання кадравых, фінансавых і матэрыяльна-тэхнічных рэсурсаў галіны.

(Заканчэнне на 4-й стар.).

СУПРАЦОЎНІЦТВА З РАСІЙСКІМІ РЭГІЁНАМІ — СТРАТЭГІЧНАЯ ЗАДАЧА БЕЛАРУСКАГА ЎРАДА

Аб гэтым заявіў на сустрэчы з губернатарам Прыморскага края Яўгенам Наздраценкам прэм'ер-міністр нашай краіны Сяргей Лінг. Перагаворы паміж прадстаўнікамі ўрада Беларусі і расійскім госцем адбыліся 19 чэрвеня ў Савеце Міністраў нашай краіны.

Сяргей Лінг адзначыў, што развіццё эканамічных адносінаў паміж Беларуссю і Прыморскім краем павінна развівацца больш плённа. Цяперашні ўзровень тавараабароту, які складае звыш 20 мільёнаў долараў ЗША, не можа заставацца мяжой гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва Прымор'я і нашай краіны. Прэм'ер-міністр выказаў надзею, што ў час свайго візіту губернатар зможа па заслугах ацаніць палітычныя і эканамічныя працэсы, якія адбываюцца ў Беларусі, лепш даведаецца, у якіх напрамках двухбаковае супрацоўніцтва можа развівацца далей.

Яўген Наздраценка адзначыў, што ў Прымор'і пражывае шмат беларусаў, а ў яго ў нашай рэспубліцы засталіся маці і сястра, таму духоўныя і гістарычныя сувязі двух народаў настолькі цесныя, што палітыкам і эканамістам трэба толькі развіваць іх і ўмацоўваць.

Вольга ШЧАДРЫНА,
БЕЛТА.

ШЧАСЛІВАЙ ДАРОГІ, ФЕСТЫВАЛЬ!

Прэзідэнт краіны Аляксандр Лукашэнка накіраваў прывітанне ўдзельнікам пятага фестывалю беларускай паэзіі і песні «Маладзечна-98», адрасаваўшы ім і ўсім тым, хто стварае гэта сапраўднае свята мастацтваў, любіць і беражліва адносіцца да беларускай песні і роднага слова, самыя цёплыя словы.

«Бясспрэчна, фестывальнае паэтычнае слова і музыка хвалююць сэрцы людзей, напаўняюць нашу рэчаіснасць духоўным святлом і прыгажосцю», — гаворыцца ў прывітанні кіраўніка дзяржавы. Ён выказаў упэўненасць, што гэты фестываль створыць для шматлікай аўдыторыі гледачоў атмасферу свята, прадэманструе дасягненні лепшых выканаўцаў, музыкантаў і кампазітараў.

Аляксандр Лукашэнка пажадаў удзельнікам фестывалю новых плённых творчых дасягненняў.

БЕЛТА.

Спецыяльна для «Звязды»

Настаў час зводзіць масты

Учора ў апошні дзень работы Санкт-Пецярбургскага эканамічнага форуму, 19 чэрвеня, дзверы беларускага прадстаўніцтва ў Таўрычаскім палацы амаль не зачыняліся. Сюды спяшаліся перад ад'ездам зазірнуць многія з яго удзельнікаў. Знаёміліся, абменьваліся адрасамі і прасілі дапамагчы раздабыць выступленне Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, маўляў, у прэс-цэнтры усюдыісныя прадстаўнікі СМІ ўсё разабралі...

«Сапраўды, асноўны лейтматыў форуму, які можна выказаць характэрнай для горада на Няве фразай: «Час зводзіць масты», найбольш ярка прагучаў у выступленні прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі», — лічыць старшыня камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па эканоміцы, бюджэту і фінансах Міхаіл Матусевіч.

На пленарных пасяджэннях і «круглых сталах», якіх тут адбылося 28, разглядаліся праблемы развіцця эканамічнай інтэграцыі дзяржаў — удзельніц СНД, выпрацоўкі ўзгодненай палітыкі правядзення рынечных пераўтварэнняў, прававога рэгулявання эканамічных пераўтварэнняў.

Тут не было канкрэтных рэцэптаў. Пункты гледжання на вырашэнне той ці іншай праблемы не супадалі часам нават у членаў адной дэлегацыі. «Аднак мы, члены беларускай каманды, — прызнаўся Міхаіл Матусевіч, адчувалі шчырае задавальненне: беларускі вопыт рэформаў практычна ніхто не аспрэчваў, прапановы, выказаныя нашым прэзідэнтам, падтрымліваліся аднадушна ўсімі ўдзельнікамі з краін СНД. І мы яшчэ раз пераканаліся ў правільнасці тых эканамічных пераўтварэнняў, якія праводзім у рэспубліцы.

У свой час мы, вобразна кажучы, не кінуліся ў вір модных рыначных рэформаў і змаглі ў сваёй краіне захаваць тыя структуры, тую вытворчасць, якія, як паказаў час, у цяперашніх умовах даюць найбольшы эфект. Наша дзяржава не пакінула прадпрыемствы сам-насам са сваімі праблемамі, праводзіць пэўны дзяржаўны маркетынг у пошуках рынку збыту для вырабляемай прадукцыі. Прычым самім беларусам гэта ставілі ў прыклад расіяне, якіх беларуская эканамічная палітыка рэгіянальнага супрацоўніцтва проста захапляе. Складваецца такое ўражанне, што эйфарыя ад дзікага рынку, у які кінуліся многія рэспублікі былога СССР, незваротна мінула».

Пецярбургскі эканамічны форум становіцца магутным сродкам паглыблення інтэграцыйных працэсаў, лічыць Старшыня Савета Рэспублікі Павел Шыпук. Яго асноўнай мэтай стала абмеркаванне канкрэтных мераў па прававому забеспячэнню эканамічнай інтэграцыі, ажыццяўленню ўзгодненай палітыкі рыначных пераўтварэнняў, узаемадзеяння краін СНД з прамыслова-фінансавымі структурамі іншых дзяржаў. На форуме былі прадстаўлены рэгіянальныя інвестыцыйныя праекты, эфектыўнасць і абгрунтаванасць якіх павінны прыцягнуць сродкі ў айчынную эканоміку.

Цалкам абгрунтавана жаданне палітычных і дзяржаўных дзеячаў паскорыць гэты працэс, адзначае Павел Шыпук. Але без сур'ёзнай работы па ўзгадненню, каардынацыі заканадаўстваў нельга хутка вырашаць пытанні, звязаныя з інтэграцыяй. Неабходна развіваць сістэму ўзаемнай інфармацыі аб планах і праграмах законапраектных работ, выпрацаваць у рамках МПА СНД, пад эгідай якой адбыўся пецярбургскі форум, канкрэтную агульную канцэпцыю і праграму збліжэння заканадаўстваў, надаўшы ёй абавязковы характар на нацыянальным узроўні. Пецярбургскі форум яшчэ раз пераканаў нас у тым, што работа па збліжэнню заканадаўстваў, перш за ўсё ў падатковай сферы, у галіне энергетыкі, транспарту і сувязі, банкаўскай дзейнасці, увядзення адзіных прынцыпаў фарміравання тарыфнай палітыкі, павінна стаць больш аператыўнай і эфектыўнай.

На заключным пленарным пасяджэнні форуму былі падведзены вынікі дыскусій за «круглым сталом». Адносна перспектыў развіцця СНД іх удзельнікі, у прыватнасці, прапанавалі:

— цэнтр цяжару ў развіцці гаспадарчых і асабліва кааператыўных сувязяў усё больш павінен пераносіцца ў субрэгіянальныя аб'яднанні;

— рэспублікам, краям і абласцям і іншым тэрытарыяльным утварэнням, якія ўваходзяць у рэспублікі Садружнасці, прадаставіць адэкватныя правы ў арганізацыі гандлёвых, вытворчых, інвестыцыйных і іншых адносінаў на рэгіянальным узроўні;

— прывесці прававую базу інтэграцыі ў адпаведнасць з новымі патрабаваннямі і задачамі рэфарміравання ўсёй дзейнасці Садружнасці.

Прэс-служба Савета Рэспублікі
Нацыянальнага сходу
Рэспублікі Беларусь.

21 чэрвеня 1998 года медыцынская грамадскасць адзначае сваё прафесійнае свята Дзень медыцынскага работніка. Гэты дзень сапраўды можна лічыць усенародным святам. Няма большай каштоўнасці, чым здароўе чалавека, таму справа гонару кожнага грамадзяніна — беражліва ставіцца да свайго здароўя і здароўя іншых людзей.

Паважаныя медыкі!

З удзячнасцю адносіцца народ Рэспублікі Беларусь да вашай гуманнай і высакароднай працы. Высокі прафесіяналізм, спагада і гатоўнасць прыйсці на дапамогу хворым у любую хвіліну ўласцівыя людзям у белых халатах.

Ваша самаадданая праца на карысць народа асабліва заўважная зараз, калі галіна аховы здароўя перажывае сур'ёзныя цяжкасці: матэрыяльна-тэхнічная база і аснашчанасць устаноў аховы здароўя не адпавядаюць узроўню развіцця сучаснай медыцыны, фармацэўтычная прамысловасць не можа забяспечыць патрэбнасці насельніцтва ў лекавых сродках у поўным аб'ёме, не хапае фінансавых сродкаў на капітальнае будаўніцтва і падрыхтоўку спецыялістаў.

Аднак дзякуючы намаганням урачоў, сярэдняга, малодшага медыцынскага і абслуговага персаналу ўстаноў аховы здароўя, вучоных і педагогаў навукова-даследчых і навучальных устаноў медыцынская дапамога насельніцтву аказваецца на высокім прафесійным узроўні.

Асаблівую ўдзячнасць людзі выказваюць медыцынскім работнікам лячэбна-прафілактычных устаноў, размешчаных на забруджаных радыенуклідамі тэрыторыях, тым, хто ўдзельнічае ў правядзенні медыцынскіх мерапрыемстваў па ліквідацыі вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС.

Нізкі паклон самай цудоўнай частцы медыцынскіх работнікаў — жанчынам! Ваша душэўная цеплыня, абаяльнасць, ласка і прафесійная патрабавальнасць валодаюць гаючымі якасцямі і з'яўляюцца вызначальнымі ў лячэбным працэсе.

Жадаю Вам і вашым пацыентам, родным і блізкім моцнага здароўя, шчасця і дабрабыту, а таксама творчых поспехаў у Вашай высакароднай справе, ахове здароўя народа.

Намеснік Старшыні Палаты
прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу
Рэспублікі Беларусь
Уладзімір КАНАПЛЁЎ.

Павел Крал закончыў сваю місію

Учора прадстаўнік ААН у Беларусі Павел Крал урачыста развітаўся з сябрамі, калегамі, знаёмымі. Днямі ён ад'язджае на новае месца працы ў Ташкент.

Сімвалічна, што месцам развітальнай вечарыны ён выбраў Дом дружбы. Тут неаднаразова праходзілі ААНаўскія мерапрыемствы. Вось і ўчора ў яго ўтульным памяшканні да афіцыйнага развітання кіраўніка прадстаўніцтва ААН была прымеркавана прэзентацыя выдання Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека для дзяцей і мастацкай выстаўкі «Чалавек мае права», прысвечанай 50-годдзю гэтай дэкларацыі. Дарэчы, яе фотараздзел быў сфарміраваны з работ вядомага беларускага майстра, фотакарэспандэнта «Звязды» Анатоля Клешчука.

Тры гады працаваў Павел Крал у нашай краіне. Ён быў прыметнай фігурай дыпламатычнага корпуса ў Мінску. Гэты сімпатычны, абаяльны і добразычлівы чэх шмат зрабіў для Беларусі. Пры ім значна пашырылася работа прадстаўніцтва ААН з грамадскімі арганізацыямі, былі рэалізаваны шэраг эканамічных і гуманітарных праектаў. Дастаткова назваць усталяванне сеткі Інтэрнэта, падтрымку малога бізнесу, адукацыйную праграму для журналістаў, істотную дапамогу ў барацьбе са СНІДам у Светлагорску. І для сябе Павел Крал нямала набыў у Беларусі. У першую чаргу — вопыт працы ў адной з групы так званых «новых незалежных дзяржаў» і самае галоўнае — шмат сяброў.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

XVI чэмпіянат свету па футболу

Французы б'юць саперніка класам і выніковасцю

Зборная Францыі стала другой камандай чэмпіянату свету па футболу, якая датэрмінова выйшла ў 1/8 фіналу. Гэта стала ясна пасля таго, як гаспадары турніру больш чым упэўнена перайгралі футбалістаў Саудаўскай Аравіі -- 4:0.

«Я, канешне, шчаслівы, што атрымана перамога і заваявана пуцёўка ў наступны круг. Мы згулялі ў татальны і калектыўны футбол, -- заявіў пасля матча трэнер французаў Эме Жаке. -- Але засталася яшчэ адна сустрэча са зборнай Даніі. Трэба выйграваць яе і не займацца матэматычнымі разлікамі. Мы не рэалізавалі вельмі многа гульнявых момантаў, хоць дамінавалі на полі. Усё было б добра, калі б не траўма Дзюгары, якая выглядала даволі сур'ёзнай... Да гэтага ж прыбавілася выдаленне Зідана».

«Я не заслужыў «чырвонай карткі», -- запэўнівае балельшчыкаў Зіледзін Зідан. Дарэчы, гэтаму футбалісту многія прадказвалі лаўры галоўнай зоркі чэмпіянату. Да таго ж Зідан стаў першым французам, выдаленым з поля ў фінальных турнірах на Кубак свету.

Праўда, галаўны боль зборнай Францыі зусім не хвалюе яе балельшчыкаў, якія да трох гадзін раніцы на вуліцах Парыжа святкавалі перамогу. Віншаванне французскай камандзе з пажаданнямі далейшых поспехаў неадкладна адправіў і прэзідэнт Францыі Жак Шырак.

Матч паміж зборнымі Паўднёва-Афрыканскай Рэспублікі і Даніі завяршыўся ўнічыю -- 1:1. Гэтыя дзве каманды і з'яўляюцца прэтэндэнтамі на другую пуцёўку ў групе «С».

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы захаваецца воблачнае надвор'е, на большай частцы тэрыторыі дажджы, навальніцы. Тэмпература паветра ў Гродне, Брэсце і Мінску — 16—18, Віцебску — 19—21, Магілёве, Гомелі — 20—22 градусы цяпла.

У наступныя двое сутак воблачна з праясненнямі; 21-га ўначы — па ўсходу, 22-га — па поўначы рэспублікі кароткачасовыя дажджы. Тэмпература ўначы — 9—14, удзень 21-га — 18—23, 22-га — 21—26 градусаў вышэй нуля.

Як ацэньваюць суддзі праблему захавання ў Беларусі правоў чалавека

Інстытут сацыяльна-палітычных даследаванняў пры Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь правёў у чэрвені экспертнае апытанне судзейскага корпуса Рэспублікі Беларусь па праблеме захавання ў рэспубліцы правоў чалавека.

У апытанні ўзялі ўдзел 50 рэспандэнтаў, якія прадстаўлялі розныя судова-прававыя інстанцыі ў Мінску і абласных цэнтрах. Рэспандэнты выказалі сваю думку на шэраг прынцыповых і асноватворных момантаў захавання законнасці ў галіне правоў чалавека ў Рэспубліцы Беларусь. Вось толькі некаторыя, найбольш актуальныя даныя гэтага даследавання грамадскай думкі.

Так, на пытанне: «Ці адпавядаюць палажэнні Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, якія датычаць правоў і свабод грамадзян, міжнародным стандартам?» адказы рэспандэнтаў размеркаваліся наступным чынам:

1. Адпавядаюць поўнасцю — 90 працэнтаў
2. Адпавядаюць не ў поўным аб'ёме — 6 працэнтаў
3. Не адпавядаюць — 2 працэнты
4. Цяжка адказаць — 2 працэнты.

Аналіз адказаў на пытанне аб тым, якія з правоў чалавека (грамадзянскія, палітычныя, сацыяльна-эканамічныя, культурныя) у найбольшай ступені захоўваюцца ў рэспубліцы, паказаў, што ў найбольшай ступені ў рэспубліцы захоўваюцца культурныя правы чалавека — за гэта выказаліся 92 працэнты апытаных (захоўваюцца не ў поўным аб'ёме — 6 працэнтаў, цяжка адказаць — 2 працэнты).

Потым ідуць сацыяльна-эканамічныя правы — 86 працэнтаў апытаных выказаліся «за» іх поўнае захаванне (захоўваюцца не ў поўным аб'ёме — 8 працэнтаў, цяжка адказаць — 6 працэнтаў).

Затым грамадзянскія — 82 працэнты апытаных выказаліся «за» іх поўнае захаванне (захоўваюцца не ў поўным аб'ёме — 10 працэнтаў, цяжка адказаць — 8 працэнтаў).

У найменшай ступені захоўваюцца палітычныя правы чалавека — 74 працэнты апытаных выказаліся «за» іх поўнае захаванне (захоўваюцца не ў поўным аб'ёме — 18 працэнтаў, цяжка адказаць — 8 працэнтаў).

На пытанне аб тым, ці адпавядаюць цяперашнія пабудова і дзейнасць судова-прававой сістэмы Рэспублікі Беларусь абароне правоў і свабод грамадзян, адказы размеркаваліся наступным чынам:

1. Адпавядаюць поўнасцю — 82 працэнты
2. Адпавядаюць не ў поўным аб'ёме — 8 працэнтаў
3. Не адпавядаюць — 4 працэнты
4. Цяжка адказаць — 6 працэнтаў

На пытанне: «У які бок змянілася становішча ў галіне захавання правоў і свабод чалавека ў 1998 годзе ў параўнанні з 1994 годам?» былі атрыманы наступныя адказы: 68 працэнтаў рэспандэнтаў лічаць, што ў лепшы, 16 працэнтаў лічаць, што кардынальных змен не адбылося, 6 працэнтаў лічаць, што сітуацыя пагоршылася, 10 працэнтам апытаных цяжка было адказаць на гэтае пытанне.

Прыведзеныя даныя паказваюць, што, на думку экспертаў, у галіне правоў і свабод чалавека дзеючая Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь практычна поўнасцю адпавядае міжнародным стандартам у гэтай галіне. Тым не менш, супастаўленне адказаў на гэтае і іншыя пытанні анкеты паказала, што ў судова-прававой сістэме рэспублікі існуе адчувальны разрыў паміж нормамі Асноўнага закона краіны і штодзённай практыкай прыняцця рашэнняў у гэтай галіне. Асабліва гэтая выснова датычыць захавання палітычных правоў і свабод.

Аналіз адказаў на пытанне аб тым, ці адпавядаюць цяперашняя будова і дзейнасць судова-прававой сістэмы Рэспублікі Беларусь абароне правоў і свабод грамадзян, паказвае, што судзейскі корпус адэкватна ацэньвае сваю дзейнасць у гэтай галіне.

Галоўнай высновай гэтага даследавання можна лічыць атрыманыя адказы на апошняе пытанне, што прыводзілася ў апытанні, аб тым, у які бок змянілася становішча ў галіне захавання правоў і свабод чалавека ў 1998 годзе ў параўнанні з 1994 годам. Гэтыя адказы паказваюць, што сітуацыя ў галіне захавання правоў і свабод чалавека ва ўказаны прамежак часу змянілася ў лепшы бок, што прызнаецца большасцю апытаных.

Віншаванні

Віншую з днём нараджэння любую матулю **Марыю Сяргееўну ГУРЫНОВІЧ** з в. Зарэчнае. Жадаю моцнага здароўя, шчасця і доўгіх гадоў жыцця.

Сям'я Варанцовых, *г. Ст. Дарогі.*

Урачоў **Дануту ПАРФІНОВІЧ** і **Станіслава МАМЧЫЦА** шчыра віншую са святам медыкаў.

А. Жалкоўскі, г. *Ліда*

Шчыра віншуем **калектыў Каменскай бальніцы** са святам медыкаў. Жадаем поспехаў у працы і шчасця ў жыцці.

Сям'я Бекішаў.

Віншуем дарагіх дактароў **Наталлю Іванаўну ЗАКРЭЎСКУЮ** і **Ірыну Віктараўну САЎЧАНКА** з днём медработніка. Жадаем вам здароўя і ўсіх зямных даброт.**Вам абавязаныя —**

хворыя з Гомельскага анкалагічнага дыспансера (аддз. хіміятэрапіі).

Віншуем нашага доктара **Людмілу Аляксандраўну БРУЙ** з днём медыка. Жадаем здароўя, шчасця, бадзёрасці, сямейнага дабрабыту. Шчыра дзякуем за вашы клопаты аб нашым здароўі, за добрае сэрца.

Жыхары в. Засулле Стаўбцоўскага раёна.

Кніга Аляксандра Лукашэнкі аб сённяшняй і заўтрашняй Беларусі

Намеснік міністра замежных спраў Беларусі Мікалай Бузо на прэс-канферэнцыі ў мінулы чацвер паведаміў, што выйшла ў свет кніга, аўтарам якой з'яўляецца кіраўнік нашай дзяржавы Аляксандр Лукашэнка і якая будзе прадстаўлена падчас візіту беларускага прэзідэнта ў Швейцарыю.

Карэспандэнту «Звязды» ад прадстаўнікоў беларускага знешнепалітычнага ведамства ў Мінску і Жэневе ўдалося атрымаць больш падрабязную інфармацыю аб гэтым выданні. Называецца яна «Беларусь заўтра» і надрукаваная на англійскай мове ў адным са швейцарскіх выдавецтваў тыражом 10 тысяч экземпляраў. Яе прэзентацыя намечана на 12 гадзін 25 чэрвеня ў Палацы нацый у Жэневе (аддзяленне ААН у Еўропе), дзе будзе прысутнічаць і сам аўтар. Кніга будзе распаўсюджвацца і на эканамічным форуме ў Кран-Мантана, дзе А. Лукашэнка таксама пабывае падчас свайго візіту ў Швейцарыю 25—27 чэрвеня.

Акрамя гэтай кнігі чытачы змогуць атрымаць і зборнік выступленняў А. Лукашэнкі па праблемах СНД.

Кніга ж «Беларусь заўтра» ўяўляе сабой арыгінальны твор А. Лукашэнкі, у якім змешчана шмат падрабязнай інфармацыі пра Беларусь і разважанні аўтара аб будучым нашай краіны, аб тым, якой яна ўступае ў сваё заўтра. Адсюль і назва выдання. Кніга А. Лукашэнкі выканана згодна з усімі заходнімі стандартамі і аздоблена вялікай колькасцю фотаілюстрацый. На вокладцы змешчаны здымак плошчы Перамогі ў Мінску.

У сталіцы Беларусі пакуль гэтай кнігі няма, аднак верагодна, што пасля прэзентацыі за мяжой яна з'явіцца і ў нас, толькі пакуль невядома, ці паступіць яна ў свабодны продаж.

Раней ужо друкаваліся асобнымі выданнямі зборнікі выступленняў А. Лукашэнкі пад назвай «Беларусь: крок у будучыню» на нямецкай і французскай мовах, яны распаўсюджваліся падчас візітаў А. Лукашэнкі ў Германію і Францыю, але ў Беларусі не прадаваліся. Да новага ж арыгінальнага выдання цікавасць у чытачоў па-англійску публікі значна больш высокая.

Валер КАЛІНОЎСКІ.

Фінансаванне аздараўлення праходзіць без зрываў

Як паведамілі карэспандэнту «Звязды» ў Фондзе сацыяльнай абароны насельніцтва, сродкі на аздараўленне выдзяляюцца своечасова.

Ужо зараз завершана фінансаванне чэрвеня: 180 мільярдаў, якія прапанавалася выдзеліць у гэтым месяцы, пералічаны поўнасцю. Увогуле ж на патрэбы аздараўлення са сродкаў фонду накіравана за паўгода больш за трыльён рублёў.

Пакуль фінансаванне праходзіць без зрываў. У перспектыве — фарміраванне бюджэту ліпеня, які, на думку спецыялістаў, таксама павінен быць выкананы поўнасцю і своечасова.

Мікалай ЛІТВІНАЎ.

БДЭУ пацвярджае званне лепшага

Улічваючы вялікія заслугі Беларускага дзяржаўнага эканамічнага універсітэта перад народнай гаспадаркай краіны, летась яму быў прадастаўлены статус вядучай вышэйшай навучальнай установы ў нацыянальнай сістэме адукацыі па падрыхтоўцы эканамічных кадраў.

Гэты свой статус БДЭУ і сёння працягвае пацвярджаць хуткім рэагаваннем на новыя запатрабаванні рынку працы.

Так, сёлета тут будуць адкрыты яшчэ дзве новыя спецыялізацыі: «праўвое забеспячэнне знешнеэканамічнай дзейнасці» і «эканоміка і кіраванне гасцінічнай і рэстараннай гаспадаркай». Акрамя таго, Беларускі дзяржаўны эканамічны факультэт пачне ажыццяўляць падрыхтоўку студэнтаў у сваім новым філіяле ў Бабруйску.

Па словах рэктара універсітэта Рамана Карсекі, у БДЭУ падчас прыёмнай кампаніі ствараюцца ўсе ўмовы для аб'ектыўнай ацэнкі ведаў абітурыентаў. Напрыклад, экзамены тут здаюцца пераважна ў пісьмовай форме.

Прычым абітурыентам даецца права свабодна азнаёміцца потым са сваёй работай, выпраўленай прыёмнай камісіяй. А ў гэтым годзе ў БДЭУ, згодна з рэкамендацыямі Міністэрства адукацыі РБ, практычна на ўсіх спецыяльнасцях будзе праводзіцца яшчэ і асобны конкурс паміж сельскімі і гарадскімі абітурыентамі для стварэння выпускнікам сельскіх і гарадскіх школ пры паступленні роўных магчымасцяў.

Надзея НІКАЛАЕВА.

У Магілёве канфіскавана буйная партыя медыкаментаў

Ноччу 11 чэрвеня ў абласным цэнтры супрацоўнікамі ДАІ быў затрыманы аўтамабіль «МАЗ» з грузам медыкаментаў, адправўчыкам якога лічылася па дакументах вытворча-камерцыйнае прадпрыемства «АРІДІС» горада Мінска. Самыя розныя лекі — і айчынная вытворчасці, і замежнай — накіроўваліся ў Азербайджан дзвюм камерцыйным фірмам: МП «НУРЛАН» і «САМІРА-РТ». Прычынай затрымання грузу з'явілася неадпаведнасць сапраўднай колькасці медыцынскіх прэпаратаў пазначанай у суправаджальных дакументах.

Законнасць вывазу лекаў у Азербайджан спачатку правярала міліцыя Цэнтральнага раёна горада Магілёва, потым справа была перададзена Камітэту дзяржаўнага кантролю па Магілёўскай вобласці.

Вялікія сумненні выклікалі ў супрацоўнікаў Дзяржкантролю дазволы на вываз лекаў за мяжу, быццам бы выдадзеныя ВКФ «АРІДІС» Міністэрствам аховы здароўя. Сустрэчная праверка ў міністэрстве выявіла, што гэта камерцыйнае прадпрыемства ніколі не звярталася не толькі за дазволам на вываз, але і за ліцэнзіяй на аптовую рэалізацыю лекавых сродкаў.

Як паведаміў намеснік старшыні КДК па Магілёўскай вобласці Пётр Барбарчык, 16 чэрвеня прынята рашэнне аб канфіскацыі грузу медыкаментаў з абарачэннем у даход дзяржавы. На гэты момант машына разгружана, і спецыяльная камісія сартуе і апісвае лекі. Не выключана, што частка іх была набыта ў сталічных аптэках, бо лекі змяшчаліся не толькі ў скрынках і прамысловых упакоўках, але і проста ў сумках. Камісія пакуль не гатова назваць дакладную суму, у якую ацэнены канфіскаваны груз, але яна даволі вялікая, ва ўсякім разе, многія з лекаў адносяцца да разраду дэфіцытных, якіх Магілёўская вобласць не атрымлівала ўжо даўно. Вельмі верагодна, што пазней груз будзе размеркаваны сярод медыцынскіх устаноў рэгіёна. Праверка працягваецца, і камітэт Дзяржкантролю па Магілёўскай вобласці абяцае прадаставіць газеце дадатковую інфармацыю.

Ілона ІВАНОВА.

Асцярожна — валюта!

Вялікія цяжкасці з набыццём валюты штурхаюць грамадзян на сумнўныя аперацыі, у выніку яны часта нажываюць сабе яшчэ больш клопатаў і непрыемнасцяў.

Жыхар горада Мсціслава набыў неабходныя яму 500 долараў у траіх невядомых прама на вуліцы, але потым, парадаваўшыся свайму набытку, высветліў, што ўсе пяць «зялёных» соцень — фальшывыя. Мясцовая міліцыя даволі хутка затрымала прадаўцоў падробленых долараў. Аказалася, што ўсе трое — жыхары пасёлка Манастыршчына замежнай Смаленскай вобласці. Але яшчэ больш была здзіўлена міліцыя іх асобамі, бо адзін з затрыманых — сяржант міліцыі Манастырскага аддзялення. Расіяне настойвалі, што фальшывыя купюры яны, таксама недагледзеўшы, набылі ў Смаленску, а восьі збыць іх палічылі за лепшае за мяжой, браткам-беларусам.

Апошняе паведамленне прэс-групы КДБ па Магілёўскай вобласці таксама датычылася валюты, але на гэты раз — яе кантрабанднага вывазу. Сумесна з калегамі з Мазырскага гараддзела УКДБ па Гомельскай вобласці, пагранічнікамі і мытнікамі супрацоўнікі Бабруйскага гараддзела УКДБ спынілі спробу вывазу замежнай валюты ў Балгарыю двума жыхарамі горада Бабруйска. Адзін з іх пры пераcячэнні мяжы прад'явіў замежны пашпарт на чужое імя. Узбуджана крымінальная справа, падазраваемы затрыманы.

Ілона ІВАНОВА.

ГЭТА БУДЗЕ СВЯТА ДЛЯ ЎСІХ

У Беларусі пачата актыўная падрыхтоўка да святкавання Дня Рэспублікі, які адзначаецца 3 ліпеня.

Урачыстыя мерапрыемствы, у ходзе якіх будуць ушаноўваць ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны, ветэранаў працы, лепшых працаўнікоў, пройдуць па ўсёй рэспубліцы. У іх прымуць удзел працоўныя калектывы, моладзь, спартсмены, воіны Узброеных Сіл. Па сутнасці гэты дзень стане святам для ўсіх грамадзян Беларусі.

Аб гэтым ішла размова на чарговым пасяджэнні рэспубліканскага арганізацыйнага камітэта па правядзенню ўрачыстасцяў, прысвечаных Дню Рэспублікі, якое адбылося 18 чэрвеня пад старшынствам кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь М.У.Мясніковіча.

Асноўныя мерапрыемствы ў гонар гэтай даты, зразумела, пройдуць у сталіцы. Яны пачнуцца 2 ліпеня. У другой палове дня кіраўнікі беларускай дзяржавы А.Р.Лукашэнка ўскладзе вянок да помніка-абеліска воінам Савецкай Арміі і партызанам на плошчы Перамогі ў Мінску. Потым у оперным тэатры адбудзецца ўрачысты сход, дзе, як плануецца, выступіць Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь. Пасля ўрачыстага сходу майстры мастацтваў дадуць вялікі канцэрт.

А 3 ліпеня на плошчы Незалежнасці адбудзецца парад войскаў Мінскага гарнізона і маладзёжна-спартыўнае шэсце. У гэты дзень многія плошчы сталіцы ператворацца ў сцэнічныя пляцоўкі. У праграме дня — мітынг-рэквіем на плошчы Перамогі, тэатральная кампазіцыя «Славім цябе, Беларусь», марш-парад удзельнікаў фестывалю «Беларусь — мая песня», маладзежная дыскатэка на Кастрычніцкай плошчы, канцэрт Алены Свірыдавай «Для вас, землякі».

Вечарам будзе ўрачысты прыём ад імя прэзідэнта і святочны салют.

БЕЛТА.

Электрычка дадому

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Некаторыя расійскія бізнесмены заплацілі падаходны падатак у памеры $ 2 млн.

Аб гэтым паведаміў кіраўнік Дзяржаўнай падатковай службы (ДПС) Расіі Барыс Фёдараў. Кіраўнік ДПС падкрэсліў таксама, што для высвятлення рэальных даходаў высокааплатных асоб «мы нічога не будзем прыдумваць звышнатуральнага». «Ёсць база даных у Адміністрацыі Прэзідэнта на ўсіх чыноўнікаў. І, натуральна, мы будзем ёю карыстацца», — сказаў Б. Фёдараў.

Акрамя таго, па яго словах, «калі стаяць асабнякі, умоўна па мільёну долараў або па два, то, натуральна, трэба праверыць дэкларацыі ўладальнікаў».

Інтэрфакс-АФІ.

МОДА

«Дзіркі» на купальніку даеш! Калі няма — прарэж

Сёння для прадстаўніц чароўнай паловы не навіна, што купальны касцюм каштуе нібы той вячэрні строй. Па прынцыпу: маленькі, ды залацінкі. Уласна, падставу для здзіўлення няма. Шыюцца гэтыя касцюмы з дарагіх сучасных тканін, ды і аздабляюцца багата.

Хаця купальнікі сёлетняга сезона не абцяжараны рознымі «наваротамі» накшталт драпіроўкі, вяровачак ды маланак. Наадварот, суцэльныя купальнікі «прадзіраўліваюць». Ці сшываюць тры кавалкі тканіны рознага колеру так, каб паміж імі заставаліся даволі вялікія шчыліны, ці выразаюць дзіркі па баках. Іншы раз дэталі купальніка трымаюцца на пластмасавых спражках.

Фасоны пляжных касцюмаў гэтым летам пераважаюць класічныя — з дзвюма брэтэлямі і «прыстойнага» крою. Максімальна агаляцца сёлета нямодна, хоць некаторыя вядомыя мадэльеры па-ранейшаму прыкрываюць манекеншчыц толькі «фігавымі лісточкамі». Больш таго. Купальнікі цнатлівыя, як ніколі апошнім часам. Подых рэтра не толькі зрабіў актуальнай даўжыню, што цалкам хавае клубы, але і даў глебу для з'яўлення новага пляжнага касцюма, які складаецца з плаўак і топа. Што характэрна для апошніх, дык вельмі часта гэтыя дэталі могуць адрозніваецца па колеру. Напрыклад цёмна-сіні ніз і барвовы з цёмна-сінімі, жоўтымі і зялёнымі палоскамі верх.

Дарэчы, у пляжных камплектах актыўна выкарыстоўваецца ўся гама сіняга, а таксама зялёнага і спалучэнні гэтых колераў паміж сабой. Блакітны з салатавым — вельмі прыгожа. Не ігнаруюцца чорны, чырвоны і белы. Яны характэрныя для купальнікаў рэтра, як і малюнак палоска. Трэба зазначыць, што размытых малюнкаў няма — выразныя кветачкі і такія ж клетачкі.

Эксплуатацыя этнічных ідэй у модзе распаўсюджваецца і на купальнікі. Такія камплекты вабяць вока эфектнай колеравай гамай. «Іспанскія» касцюмы, напрыклад, паназнаюцца па спалучэнню сініх, жоўтых, чырвоных і чорных няроўных палос, якія, нібы струмені вады, «льюцца» вертыкальна. Купальнікі аднаго тону выйграюць за кошт фактуры тканіны, або яны ўпрыгожваюцца зігзагам-палоскай, што размяшчаецца асіметрычна па пераду, ці яшчэ швамі, якія выкананы кантрастнымі ніткамі. Ну а калі гэтых упрыгажэнняў недастаткова, можна сябе... размаляваць. Хіт сезона — body art. Спецыяльнымі алоўкамі на любой частцы цела можна намаляваць кветачкі, сонейка, матыльkoў, жучкоў, слонікаў, павучкоў. Слова за фантазіяй.

Жанна КАТЛЯРОВА.

СІТУАЦЫЯ ЗАСТАЕЦЦА НЯЯСНАЙ

Учора ў Нацыянальным алімпійскім камітэце РБ прайшло пасяджэнне бюро НАК, на якім разглядалася становішча спраў у футбольных клубах «Дынама» (Мінск) і Дынама-93.

Былі галоўныя трэнеры дынамаўскіх каманд Уладзімір Курнеў і Людас Румбуціс, віцэ-прэзідэнт Беларускай федэрацыі футбола Юрый Курбыка, галоўны трэнер нацыянальнай зборнай Міхаіл Вяргеенка і былы кіраўнік ЗАТ «Дынама» Яўген Хвастовіч.

На жаль, трохгадзінны пошук ісціны ў пытанні — чаму спадар Хвастовіч не выплачвае футбалістам грошы — так ні да чаго не прывёў.

Па словах Хвастовіча, запазычанасць з пачатку 1998 года складае ўсяго толькі ў некалькі дзесяткаў мільёнаў рублёў. Кожны ігрок быў забяспечаны тарыфнай стаўкай у 1800 тысяч рублёў. І, маўляў, не яго бяда, што амаль уся гэтая нікчэмная сума ішла на аплату харчавання ў Стайках, дзе трэніраваліся футбалісты — сталовая там платная. Не выдаваліся толькі прэміяльныя. А нявыплата прэміяльных не з'яўляецца парушэннем кантракта...

Юрыдычна ўсё быццам бы граматна, вось пра чалавечыя ўзаемаадносіны размова так і не атрымалася...

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

АПАРАЖНІЎ БУТЭЛЬКУ — ЗДЫМІ З ЯЕ НАКЛЕЙКУ

З 15 чэрвеня ў дзеянне ўступіла палажэнне, згодна з якім насельніцтва цяпер зможа здаць у прыёмныя пункты шклатары пустыя бутэлькі, толькі папярэдне зняўшы з іх наклейкі.

Адпаведныя афіцыйныя лісты па гэты конт ужо разасланы ў Міністэрства гандлю, Белкаапсаюз, аблвыканкамы і Мінгарвыканкам. Такім чынам, новаўвядзенне датычыць усёй краіны, праўда, закране яно толькі бутэлькі з-пад лікёра-гарэлачнай прадукцыі.

Як патлумачылі карэспандэнту «Звязды» ў Галоўным упраўленні спажывецкага рынку Мінгарвыканкама, такія меры прадыктаваны абаронай спажыўцоў ад падробак алкагольнай прадукцыі з галаграфічнымі знакамі. Якім чынам з'яўляюцца ў нас падробкі? Прайдзісветы скупляюць у насельніцтва пустую шклатару, на якой заводскім спосабам прыклеены наклейкі, і напаўняюць іх сурагатамі ўласнай вытворчасці. Зразумела, у пакупнікоў не можа ўзнікнуць і ценю сумнення, што гэта падробка.

У палажэнні не канкрэтызавана, бутэлькі якой ёмістасці трапляюць пад яго дзеянне. Таму, відавочна, каб здаць шклатару з-пад лікёра-гарэлачнай прадукцыі, давядзецца мыць бутэлькі ад самай малой (250 г) да самай вялікай (1 л). Хаця зразумела, што самыя папулярныя ў нас бутэлькі ёмістасцю 0,5 літра, якія часцей і аказваюцца з падробленымі алкагольнымі напоямі.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Служба знешняй разведкі РФ абвяргае сцвярджэнні аб тым, што былы канцлер ФРГ Брант працаваў на КДБ

«Вілі Брант — гэта буйны дзяржаўны дзеяч, які ніколі не меў ніякіх спецыяльных кантактаў з савецкай разведкай», — заявіла ў інтэрв'ю «Інтэрфаксу» ў пятніцу прэс-сакратар дырэктара СЗР Тацьцяна Самоліс.

ІНТЭРФАКС.

АЛКАГОЛЬ ГЭТАК ЖА НЕБЯСПЕЧНЫ, ЯК ГЕРАІН І КАКАІН

«Алкаголь трэба было б змясціць у адну катэгорыю з гераінам і какаінам як адзін з самых небяспечных відаў наркотыкаў, гаворыцца ў дакладзе, прадстаўленым французскаму ўраду. Каноплі з'яўляюцца параўнальна менш небяспечнай субстанцыяй, яны наносяць менш шкоды, чым тытунь, адзначаецца ў гэтым дакладзе.

ІНТЭРФАКС.

Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

«ДЗЯРЖАВА ПАВІННА ЗАХАВАЦЬ СВАЕ ПАЗІЦЫІ Ў ПРАДАСТАЎЛЕННІ МЕДЫЦЫНСКАЙ ДАПАМОГІ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Ігар Барысавіч, але ж рэфарміраванне аховы здароўя ўжо пачалося. Пра рэформы гаварыла яшчэ ваша папярэдніца на пасадзе міністра аховы здароўя Інеса Драбышэўская, аднак адчувальнага прагрэсу дагэтуль няма...

— Згодны, ніякія меры па ўдасканаленню галіны не будуць дастаткова эфектыўнымі ў плане ўплыву на здароўе насельніцтва, калі яны не будуць узаемазвязаны з дзейнасцю ўсіх органаў дзяржаўнага кіравання ў галіне аховы здароўя. Істотна змяніць сітуацыю з вырашэннем гэтай праблемы павінна распрацаваная Міністэрствам аховы здароўя праграма «Здароўе нацыі». У ёй вызначаны асноўныя задачы ў стратэгіі аховы здароўя, сярод якіх «здаровы старт» у жыцці, здароўе людзей старэйшага ўзросту, сексуальнае здароўе, здароўе інвалідаў, памяншэнне ўрону ад алкагалізму, наркаманіі і курэння, здаровыя ўмовы працы і навакольнае асяроддзе і інш. Нават пералік гэтых накірункаў указвае на іх яўную сацыяльную накіраванасць. Вельмі важным з'яўляецца тое, як мы зможам рэалізаваць усё гэта на практыцы.

Акрамя дзяржаўнай праграмы «Здароўе нацыі», павінен быць прыняты закон «Аб здароўі народа», які вызначыць асновы міжведамаснага супрацоўніцтва, размеркавання функцый і адказнасці ў галіне аховы здароўя насельніцтва, пераарыентацыю дзейнасці органаў дзяржаўнага кіравання, міністэрстваў адукацыі, спорту і турызму, аховы здароўя на актыўнае фарміраванне ў насельніцтва здаровага ладу жыцця.

Падобныя заканадаўчыя акты маюцца ў заканадаўчай сістэме многіх краін свету. У той жа час прыняты ў нас у 1993 годзе Закон «Аб ахове здароўя» мае пераважна ведамасную накіраванасць. Важнае значэнне мае фарміраванне ў цэлым дзяржаўнай палітыкі ў галіне аховы здароўя, якая вызначыць прыярытэтнасць яе развіцця на падставе прыярытэтнасці фінансавання, павышэння долі выдаткаў на ахову здароўя ў адносінах да валавога прадукту.

— Аднак, як паказвае практыка, чыста адміністрацыйных мераў для павелічэння якасці медыцынскай дапамогі ўсё ж недастаткова...

— Акрамя эканамічнага стымулявання, рэфарміравання сістэмы прафесійнай дзейнасці медыцынскіх работнікаў, важнае значэнне маюць уласнае сумленне медыцынскага работніка і адносіны калег. За апошнія 5-6 гадоў зніжэнне жыццёвага ўзроўню насельніцтва не толькі пагоршыла дэмаграфічныя паказчыкі і ўскладніла дзейнасць галіны аховы здароўя, але і абвастрыла маральна-этычныя адносіны ў грамадстве. Псіхалогія рыначных адносінаў стымуліруе эгаістычныя настроі ў грамадстве, паслабляе спачуванне. Часцей сталі праяўляцца душэўная чэрстваcць, няўвага, а часам — грубасць і прафесійная халатнасць нават сярод медыцынскіх работнікаў.

Менавіта таму Міністэрства аховы здароўя падтрымала ініцыятыву Беларускай асацыяцыі ўрачоў па распрацоўцы першага ў гісторыі Беларусі «Кодэкса ўрачэбнай этыкі». Праект кодэкса шырока абмяркоўваўся ў друку і зараз выносіцца на канчатковы разгляд з'езда. Магчыма, яшчэ не ўсе палажэнні і фармулёўкі ў ім дастаткова дакладныя і бясспрэчныя. Але нават у такім выглядзе кодэкс, несумненна, прынясе карысць як медыцынскім работнікам, так і нашым пацыентам, і сістэме аховы здароўя ў цэлым. Галоўнае, каб у кожнай медыцынскай установе, а таксама на раённым і абласным узроўні былі створаны камісіі па этыцы. Менавіта яны павінны даваць ацэнку ўсіх парушэнняў. Думаю, на дадзеным этапе гэты накірунак дзейнасці павінен быць прыярытэтам для Беларускай асацыяцыі ўрачоў. Нельга забывацца на векавыя ўрачэбныя традыцыі — прафесіяналізм, прынцыповасць, павагу правоў пацыента і многае іншае.

— Якія справы з навуковай падтрымкай рэфарміравання аховы здароўя?

— На жаль, у апошнія гады знізіўся прэстыж і ўплыў навуковых медыцынскіх таварыстваў і клінічных школ. Некаторыя з іх згарнулі сваю дзейнасць да мінімуму. Не выратавала становішча і рэарганізацыя шэрагу навуковых таварыстваў у рэспубліканскія аб'яднанні са статутам юрыдычнай асобы.

Малазразумелае стварэнне новых грамадскіх медыцынскіх арганізацый. Некаторыя з іх абараняюць інтарэсы невялікіх груп, а часам праследуюць пераважна камерцыйныя мэты.

Ёсць за што крытыкаваць і Беларускую асацыяцыю ўрачоў. Складваецца ўражанне, што пра асацыяцыю больш ведаюць за мяжой, чым у краіне. І гэта нягледзячы на тое, што ў састаў Савета асацыяцыі выбраны аўтарытэтныя спецыялісты ад усіх абласцей рэспублікі. Яе актывісты прымалі ўдзел у падрыхтоўцы шэрагу праектаў законаў і іншых важных дакументаў па ахове здароўя, праводзілі грамадска значныя акцыі. Асацыяцыя выдае часопіс «Медицина», рэгулярна ўдзельнічае ў рабоце Еўрапейскага форуму медыцынскіх асацыяцый і Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, з'ездаў урачэбных палат Германіі і Польшчы. Аднак пераважная большасць урачоў застаюцца па-за актыўнай грамадскай дзейнасцю. Гэта трэба выпраўляць.

Асаблівае значэнне мы надаём рабоце Беларускай акадэміі медыцынскіх навук (БАМН). Створаная на грамадскіх пачатках, БАМН ужо здолела сябе станоўча праявіць. Вельмі хацелася б, каб акадэмія не толькі забяспечыла навуковую падтрымку рэфарміравання галіны, вызначыла прыярытэты развіцця медыцынскай навукі, стварыла экспертызу навукова-даследчых і навукова-праектных работ, але і рэалізавала вырашэнне гэтых задач. Улічваючы ролю навукі ў медыцыне, Міністэрства аховы здароўя звярнулася з прапановай аб унясенні ў праект Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «Аб рэфарміраванні навукова-тэхнічнага комплексу рэспублікі» пункта аб наданні БАМН статута дзяржаўнай галіновай навуковай арганізацыі Беларусі.

Яшчэ раз зазначу, што толькі комплексны падыход да ўдасканалення аховы здароўя з'яўляецца рацыянальным, і на гэтым шляху ў нас ёсць вялікія рэзервы і магчымасці ў павышэнні ўзроўню і якасці медыцынскай дапамогі насельніцтву. Менавіта пра гэта пойдзе размова на першым з'ездзе ўрачоў Рэспублікі Беларусь.

Як вядома, заўтра краіна будзе адзначаць Дзень медыцынскага работніка. Упершыню вялікая група навукоўцаў, урачоў-практыкаў, сярэдніх медыцынскіх работнікаў будзе ўзнагароджана ганаровым знакам «Выдатнік аховы здароўя Рэспублікі Беларусь». Ад сябе асабіста, ад імя міністэрства хачу павіншаваць усіх работнікаў галіны аховы здароўя з нашым прафесійным святам і яшчэ раз падзякаваць за самаадданую, высакародную працу.

Гутарыў Сяргей ПРОТАС.

НА КОНКУРС «ЗВЯЗДЫ» І САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ

Людміла РУБЛЕЎСКАЯ

ЭКСКУРСАВОД

Калі чытаю якісь новы твор Люды Рублеўскай, заўсёды згадваю, што ў нас з ёю крыху падобны шлях уваходжання ў літаратуру. У 1990 годзе мы выдалі першыя свае кніжкі, у тым жа годзе нас прынялі ў Саюз пісьменнікаў, прычым з 19 кандыдатаў толькі за нас з Людаю не было ніводнага голасу супраць.

Потым народны паэт Беларусі Ніл Гілевіч прысвяціў ёй верш, які быў надрукаваны ў «ЛіМе», і на гэтым нашае «падабенства» скончылася, бо мне Ніл Сымонавіч верша не прысвяціў... Гэта жарт. А калі сур'ёзна, прыемна здзіўляе, адкуль у карэннай мінчанкі такое (насуперак школьнаму афіцыёзу і рускамоўнаму асяроддзю) веданне і такая любоў да сваёй мовы, сваёй гісторыі?..

Магчыма, адказ на гэта часткова і ў нашым апавяданні.

Андрэй ФЕДАРЭНКА.

Палкаводзец нічога не ведаў пра Паэта.

Не дзіўна — у часе яны амаль не сутыкнуліся. Паэт нарадзіўся ў старажытным радавым маёнтку на заходніх крэсах вялікай імперыі тады, калі састарэлы Палкаводзец, амаль аглухлы ад некалькіх кантузій, скручаны раматусам і цяжарам царскіх узнагарод, яшчэ наведваў вялікасвецкія балі, але ўжо не для таго, каб таньчыць. Палкаводзец уладкоўваўся ў ганаровым фатэлі, паблажліва прымаў лісліўыя кампліменты, якіх усё роўна не чуў, і доўга сядзеў так, сівы, няўклюдны пугач у яркім святле соцень свечак, усё яшчэ пагрозны і магутны... Ён спазнаў шмат славутых, амаль неверагодных перамог, і аднойчы пратрубілі яму залатыя трубы Ніке ў той мясціне, дзе суджана было нарадзіцца Паэту. Палкаводзец заняў пад свой штаб маёнтак недабітых ворагаў — дзеда і бацькі Паэта, і некалькі дзён яго дзябёлыя ад'ютанты забаўляліся стралянінай па залатых галоўках купідонаў на столі...

І гэта мінулася...

Уладары маёнтка вымалілі дараванне ва ўладаў, і Паэт нарадзіўся і жыў у радавым гняздзе. Тут спазнаў першае нешчаслівае каханне, адсюль з'ехаў у вялікі свет, які не песціць ні паэтаў, ні палкаводцаў, але толькі — Імя. Паэт любіў сваю зямлю; дзівак — ён ажыўляў яе мову, яе абылганую гісторыю. І калі Айчына паклікала яго — пайшоў за яе ў безнадзейную, загадзя прайграную бойку. І загінуў. І імя яго засталося амаль невядомым.

Прынамсі, для мяне.

Трапіла я ў дом адпачынку, галоўны корпус якога месціўся ў старым маёнтку, яшчэ ў той час, калі існавалі ўсёмагутныя прафкамы і парткамы, і пуцёўка амаль нічога не каштавала. Як маладому спецыялісту, мне не маглі прапанаваць нічога больш шыкоўнага. Аднак і гэта было цудоўна — двухпавярховы доўгі будынак з беленымі калонамі хаваўся ў прысадах векавых ліпаў, пад вокнамі буяў бэз, за рэшткамі каванай агароджы пачынаўся адхоп да рэчкі — некалі яна па выкапаных ірвах мусіла аббягаць маёнтак. Але ён, маёнтак, даўно аддадзены на міласць усіх і не мае больш патрэбы ў стыхійных вартавых. Сцены пакояў пакрывала невыразная крэйдавая фарба, ляпніну на столі замазалі пабелкай, а паколькі пабелка рэгулярна ўзнаўлялася па старым, патрэсканым слоі, на скульптурных выгінах яна наклалася так густа, што нельга было адрозніць ніводнай выявы — замест анёльскіх тварыкаў — бясформенныя шэра-белыя камякі.

Нас, новых «адпачываючых», папярэдзілі, што дом — помнік архітэктуры, таму на яго тэрыторыі нельга нічога чапаць. А таксама, што ў галоўным корпусе працуе унікальны музей, прысвечаны асобе Паэта, які калісьці тут нарадзіўся.

Уваход у музей быў з асобнага ганка з калонамі, амаль схаванага ў бэзавых зарасцях. Паўцёмны пакойчык нібы ад мінулага стагоддзя. Сціплая арыстакратычная мэбля, карункавыя сурвэткі, клавесін. З пажоўклых фотаздымкаў глядзяць светлыя, строгія твары: жанчыны ў цёмных сукенках з белымі каўнерыкамі і манжэтамі, мужчыны ў паляўнічых капелюшах з заліхвацкімі пёркамі наўскос і ў «канфедэратках».

Якія тады былі твары!

І паўсюль — партрэты сумнага цемнавокага юнака. Я здагадалася, што гэта і ёсць — Паэт... Раптам падалося, што ён, гаспадар пакоя, вось-вось павінен зайсці сюды...

— Так, ён тут прысутнічае, — прагучаў голас аднекуль з цемры і я ледзь не падскочыла ад нечаканасці. Да мяне наблізілася худзенькая дзяўчына ў светлай шалі паўзверх зялёнай доўгай сукенкі — нібыта сама са старога фотаздымка. — Я часта адчуваю яго прысутнасць тут... Ведаеце, ён любіў сюды прыходзіць. Глядзеў на бэз, пісаў лісты да каханай, вершы, прысвечаныя ёй... Вы ж, напэўна, ведаеце гэтую дзівосную гісторыю?

Я не ведала. І ў аповедзе маёй нечаканай экскурсаводкі ажыў малады таленавіты нашчадак збяднелага, няўгоднага ўладам роду, безнадзейна закаханы ў багатую суседку. Мройлівы, хваравіты, «не ад гэтага свету», — але такі прыгожы і адчайна смелы. У яго былі далікатныя тонкія пальцы і лёгкая хада патомнага паляўнічага. Ён любіў кветкі-касачы і мог гадзінамі — можа, пад уплывам улюбёнага нямецкага рамантыка Навaліса? — трымаць у руках сінюю кветку і ўглядацца ў яе...

Дзяўчына цытавала вершы — нязграбныя на сучасны слых, з нейкім ламаным рытмам і доўгімі, як павольны ўзмах антычнага вясла, радкамі.

— Ад яго засталося няшмат твораў. Але гэта быў Паэт.

Апавядальніца запаліла свечку на высокім драўляным століку з вітой ножкай, павольна паднесла яе да партрэта, які хаваўся ў самым неасветленым куце. З паўзмроку ясна зірнулі вялікія чорныя вочы... Не, не чорныя — цёмна-цёмна-сінія, як прадонне... Мая Радзіма — неспазнаная, неўсвядомленая, — глядзела на мяне, у мяне.

Задаволеная эфектам, дзяўчына загасіла свечку, паставіла на месца. Толькі тут я заўважыла, што ў экскурсаводкі моцна скошанае вока. Але гэта нібы і не псавала яе шырокі ў выліцах, мілы тварык.

— Запрашайце ўсіх астатніх у наш музей, калі ласка...

Я хадзіла туды кожны дзень. Дзяўчыну звалі Марына. Яна адна выхоўвала сына, трапіла сюды па размеркаванні з бібліятэчнага факультэта. Але ў бібліятэцы ёй цяпер маглі прапанаваць толькі палову стаўкі, і Марына ўхапілася за ідэю музея. Многае ў гэтым пакойчыку створана яе рукамі, многае адстаяна ў жорсткіх «баталіях» з адміністрацыяй...

Я захаплялася Марынай. Энтузіястка, яна ўмела абудзіць у наведніках цікавасць да айчыннай гісторыі, да асобы Паэта. Колькі ведала пра яго, пра нашу культуру!

Непагоднымі начамі бэз цяжкімі гронкамі біўся ў шыбы майго казённага часовага пакойчыка, і мне здавалася, што Паэт — там, у цёмнай пене лістоты і кветак, глядзіць на мяне глыбокімі, як прадонні азёр, вачыма.

Перад ад'ездам мы ўсе, «адпачываючыя», зайшлі ў музей да Марыны і напісалі шмат добрых слоў у кнігу водгукаў, і пакінулі для яе сыночка няхітрыя пачастункі — у каго што было.

І ад душы наламалі ў дарогу пышнага бэзу — дагані, суровая адміністрацыя!

І гэта прамінула.

Шмат давялося мне пасля ламаць сябе, многае змяняць у сваіх пасляшкольных уяўленнях... Шмат давялося працаваць, каб знайсці, адкрыць для сябе сваю Радзіму. Я загаварыла на яе мове і даведалася пра яе паэтаў і пра яе палкаводцаў, не менш славутых, чым тыя, што ўганароўваліся на вялікасвецкіх балях. Але забытых, згубленых у цёмных пакоях закінутых маёнткаў і палацаў...

І заўсёды з прыемнасцю ўспаміналa дні, праведзеныя ў тым доме адпачынку, паўцёмны музейны пакой і ўзнёслую дзяўчыну-экскурсаводку.

Лёс даў мне магчымасць зноў паехаць туды. На гэты раз я была не адна — з сям'ёй. Канешне, у першы ж дзень мы накіраваліся ў музей. Знаёмы ганак, дзверы расчынены, і — о, цуд! — чуваць голас Марыны.

— Так, ён тут прысутнічае! Я часта гэта адчуваю. Па сведчанні сучаснікаў, ён любіў сядзець тут, перад гэтым акном, глядзець на бэз, на стройныя ліпавыя прысады — тады яны былі яшчэ зусім маладзенькія... Напэўна, староннi глядач ніколі б не падумаў, што гэты самотны мройнік можа быць мужным ваярoм, бездакорным рыцарам свае Айчыны...

Мы ўвайшлі ў пакой. Перад невялікай купкай наведнікаў стаяла Марына. Распаўнелая, але гэткая ж узнёслая, у светлай шалі і цёмнай сукенцы, толькі валасы набылі парфумна-белы колер... Але... Хаця мэбля, і клавесін, і сурвэткі засталіся на ранейшых месцах, усё непазнавальна змянілася. На стэндах жаўцелі фоткі з выявамі фігур у мундзірах, у рамках пазалочанага багету красаваўся яркі батальны жывапіс, а з партрэтаў паглядаў не цемнавокі Паэт, а таўсматы сівы стары ў напудраным парыку і мундзіры, спрэс увешаны ордэнамі. І сталёвы пагляд з-пад кусцістых броваў...

— Што тут такое? — вырвалася ў мяне сакраментальнае пытанне, хаця і так усё было зразумела. Марына пачула, перарвала натхнёны аповяд і, — зразумела, яна мяне не пазнала, — адказала з лёгкім дакорам:

— Тут — музей Палкаводца. Вы ж, напэўна, чулі, што гэты вялікі чалавек тут жыў?

— А як жа Паэт?

Марына спакойна патлумачыла:

— Некаторыя звесткі пра былых уладароў маёнтка ёсць у мясцовым краязнаўчым музеі, у райцэнтры. На жаль, наша памяшканне не дазваляе пашыраць экспазіцыю.

Я паназірала за ёю — яна не прыкідвалася. Яна сапраўды была ўзнёслая і натхнёная. І ёй сапраўды было ўсё роўна, ці захапляцца мясцовым Паэтам-інсургентам, ці Палкаводцам-утаймавальнікам. Аб'ектыўна, канешне, другі пераўзыходзіў славаю першага...

У куце сядзеў светлавалосы падлетак і меланхалічна грыз чырвоны яблык. У хлопца былі гэткія ж блізка пасаджаныя вочы і шырокія выліцы, як у Марыны. Так, трэба зарабляць на хлеб. Трымацца працы. Прыдумваць сабе працу, а калі яе няма, даказваць яе патрэбнасць.

Можа быць, Радзіма мая глядзіць на мяне не праз цёмныя вочы памерлага Паэта, а вось цяпер, праз шэрыя, блізка пасаджаныя вочы сына экскурсаводкі?

Мы больш не наведвалі музей. За вокнамі нашага пакоя, як і калісьці, клубіўся духмяны бэзавы туман, цяжкія гронкі стукаліся ў вокны, асыпалі на падваконне сваю расу, і можна было навыбіраць з іх на ўдачу колькі заўгодна пяціпялёсткавых кветачак...

І, зірнуўшы раптам у начную бездань лістоты, сустрэць нечы цёмны пагляд...

Зямля мая глядзіць на мяне.

СТАРАВЕРСКІ «ААЗІС»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

«КАЦАПЫ» І «ХАХЛЫ»

У стараверскай абшчыне здаўна існаваў звычай, строга трымацца якога павінны былі ўсе маладыя хлопцы і дзяўчаты: жаніцца або выходзіць замуж можна было толькі за «свайго», за старавера. Хоць і адносіны з браткамі-беларусамі паморы заўсёды ладзілі на аснове ўзаемнай павагі і разумення, а ўсё ж лічылася, што такая традыцыя захоўвала праз стагоддзі старажытны стараверскі лад жыцця і веравызнання. «Унутрыабшчынныя» шлюбы, відаць, добра захавалі да нашага часу генатып памораў, таму што жыхары стараверскага «аазіса» на нас, «бульбашоў», не вельмі падобныя.

Старшыня Скрыпліцкага сельскага Савета Іван Пятровіч Мухін уразіў нас перш за ўсё сваёй «нетутэйшай» знешнасцю, а таксама і чысцюткім рускім вымаўленнем — у прыватнасці, абсалютна дакладным і звонкім «г», што беларускаму чалавеку, як вядома, не пад сілу. Хаця і дзяды, і бацькі Мухіна і сам ён пражылі ўсё жыццё ў беларускай глыбінцы.

— Цяпер ужо няшмат засталося строгіх стараверскіх сем'яў, і межы паміж беларусамі і паморамі міжволі сціраюцца, — лічыць Іван Пятровіч. — Раней змешаным шлюбам упарта супраціўляліся бацькі, нават да выгнання з дому даходзіла. Я памятаю, як выходзіла замуж мая стрыечная сястра, старэйшая за мяне. Хлопец ейны быў беларус, і бацькі сустрэлі яго ў штыкі. Даходзіла да Бог ведае чаго, і яна была вымушана з мужам з'ехаць у Кіраўск, каб спыніць скандалы. Іх сям'я доўга не прызнавала, а потым, з гадамі, неяк чынам абжыліся.

Дарэчы, сам Іван Пятровіч таксама жанаты на беларусцы, і па тым часе асаблівых складанасцяў з бацькамі ўжо не ўзнікла, вось толькі крыху старыя бурчалі: «А чаму не нашу? Чаму хахлушку бярэш?..»

Чаму стараверы называюць беларусаў «хахламі» — растлумачыць ніхто не бярэцца. Праўда, і гаспадары тэрыторыі не засталіся ў даўгу і ўвялі ў мясцовы лексікон слова «кацап», што, як нам растлумачылі, не з'яўляецца абразай ці здзекам для старавера, але, у прынцыпе, нічога пазітыўнага ў гаворку таксама не ўносіць. А ўвогуле, самі старабрадцы кажуць пра сябе: «Мы рускія!» — і толькі. Як падкрэслівае староста мясцовай абшчыны ў імя Узвіжання Крыжа Гасподня Матвей Капцяроў, «стараверы заўсёды лічыліся сапраўдным, чыстым рускім народам, які, калі ўзяў сваю лінію, дык павінен яе захаваць, а не кідацца туды-сюды...»

Ніякіх канфліктаў паміж рускімі стараверамі і беларускімі праваслаўнымі ў Кіраўскім раёне не было. Беларусы лічаць, што калі займеў сябра-старавера і ён табе паверыў, дык ніколі не пакіне цябе ні пры якіх абставінах. Праўда, здараецца часам на ўзроўні асабістых адносін нейкая непрыязнасць да «кацапаў», але кожны тут ведае: канфліктаваць з імі небяспечна, бо кроў у гэтых памораў вельмі гарачая. Можа, калісьці, у старажытныя часы, у Архангельскую вобласць яны прыйшлі адкуль-небудзь з поўдня — гэтага ніхто дакладна не ведае, але раней на рэлігійныя святы стараверскі «аазіс» мала калі абыходзіўся без вялікай бойкі. Толькі слова не тое вымаві — і ўжо віруе гарачая кроў старавераў...

«БОГ ДАЎ — БОГ УЗЯЎ»

У саўгасе імя Кірава, што размешчаны на тэрыторыі, дзе жыве стараверская абшчына, працуе шмат моладзі, і ніколі тут не было, як у іншых сельскіх гаспадарках, дэфіцыту працоўнай сілы. Сем'і ў старавераў вялікія: раней у іх было ў сярэднім па сем-восем дзяцей, цяпер — як правіла, трое-чацвёра. Напрыклад, у Капусцінскай базавай школе вучыцца зараз 60 дзяцей, у Скрыпліцы — больш за сто, і гэтыя лічбы вельмі вялікія ў параўнанні з любымі іншымі школамі ў сельскай мясцовасці, дзе часам у вялізных будынках вучацца па два-тры дзесяткі вучняў.

Вера забараняе жанчынам рабіць аборты, кожная стараверка ведае, што на тым свеце прыйдзецца адказваць за гэты грэх. Сям'я павінна прытрымлівацца прынцыпу: «Бог даў — Бог узяў».

Яфімія Карпаўна Іванова ўжо пятнаццаць гадоў жыве без мужа. Шчыра расказвае, што выйшла замуж у 19 гадоў за свайго, за старавера, але мужык моцна выпіваў, аднойчы падпаліў хату і загінуў сам. Але як бы ні было дрэнна, а чатырох дзетак Яфімія Карпаўна нарадзіла. Праўда, у апошні раз ездзіла да доктара і запісалася на аперацыю, але прыехаў бацька, моцна лаяцца на дачку і прымусіў трымацца законаў веры.

● *Амаль англійскі лужок перад вясковым «палацам» маладой стараверскай сям'і Сяргея і Святланы ЯРЫГІНЫХ.*

Калі пытацца ў стараверкі пра развод, дык яна абавязкова неяк рассеяна-здзіўлена перапытае: «Развод?..», бо быццам бы і не ведае, пра што ідзе гаворка. Потым спахопіцца і растлумачыць, што ў прынцыпе развесціся з мужам можна, але гэта не вітаецца ў абшчыне. Стараверы сталага веку жывуць адзін з адным увогуле, як кажуць, «цэлую вечнасць» і сапраўды не ведаюць, што ўяўляе сабой гэты распаўсюджаны па цяперашнім часе грамадзянскі акт.

Сярод імён старавераў, з якімі давялося пазнаёміцца, вельмі шмат старажытных і даўно непапулярных: Аўраам, Яфімія, Мацвей, Кузьма і да т. п. Аказваецца, у іх не было прынята называць дзяцей імёнамі, якія тае асабіста падабаюцца, а рабілася гэта духоўным настаўнікам, бацюшкам у адпаведнасці з царкоўным календаром. Зноў-такі, сучасная моладзь на гэта не вельмі зважае. Іван Пятровіч Мухін расказаў, што аднойчы прапанаваў жонцы назваць дачку па календары, дык уся сям'я дружна яго абсмяяла. А вось хрысціць дзіця ездзіў тайна ад бацькі, бо тады ён працаваў сакратаром партыйнага камітэта. Толькі са слоў дачкі, што нейкі барадаты дзед акунаў яе ў бочку з вадой, Іван Пятровіч здагадаўся, што дзяўчынку ахрысцілі.

Абрад хрышчэння ў старавераў істотна адрозніваецца ад яго правядзення іншымі рэлігійнымі канфесіямі. Дзіця распранаюць дагала, закрываюць яму вочы, нос і вушы і цалкам пагружаюць у ваду тры разы. Каб пахрысціць дарослага чалавека, рабілі копанку ці сажалку — яму з вадой, дзе бацюшка таксама тры разы акунаў з галавой будучага старавера.

Дарэчы, па паводзінах дзіцяці падчас хрышчэння рабілі высновы, ці здаровым яно вырасце. Гавораць, што даўней, калі дзіця пры хрышчэнні захлынулася вадой, ніхто і не шкадаваў: маўляў, Бог забраў нездаровага, слабага чалавека. Цяжка сказаць, ці праўда гэта, але стараверы сапраўды, як на падбор, выглядаюць фізічна моцнымі, дужымі людзьмі. Яны дажываюць, як правіла, да вельмі сталага ўзросту.

Магілкі ў старавераў размешчаны асобна ад беларускіх, ды і абрад пахавання іншы. Усю ноч, калі нябожчык у хаце, бацюшка вядзе малебен, і людзі не спыняючыся па чарзе чытаюць псалтыр. За чытанне звычайна плацяць грошы: праўда, ніхто платы не пытае і даюць хто колькі можа, але ў старавераў прынята справядліва плаціць за ўсякую працу. Чытальнікі звычайна атрымліваюць прыблізна сто пяцьдзесят тысяч рублёў за ноч.

Даражэй каштуе так званая «стойка» ці «паўстойкі»: чытанне да сарака дзён з дня смерці нябожчыка святых кніг на працягу трох тыдняў ці, адпаведна, палову гэтага тэрміну. Дазволіць сабе такое ўшанаванне памяці памерлага могуць толькі вельмі заможныя сем'і.

Спосаб пахавання ў старавераў таксама своеасаблівы: якое б ні было надвор'е і як бы далёка ні было да могілак, а ўсё роўна труну нясуць на плячах і транспартам не карыстаюцца. Нябожчыка нясуць не нагамі, а галавой уперад. У магілу кладуць абавязкова тварам на ўсход і ў нагах ставяць васьміканцовы крыж, які, як і спосаб хрысціцца двума пальцамі, з'яўляецца адметным сімвалам старавераў.

На памінках звычайна гарэлку на стол не ставяць, толькі пасля афіцыйнага мерапрыемства самыя блізкія нябожчыку людзі могуць асобна выпіць нешта алкагольнае. Праўда, гэта не азначае, што стараверы ўвогуле катэгарычна адмоўна ставяцца да алкагольных напояў. Яны п'юць, але ў меру і толькі ў выключных выпадках. Курыць ім таксама дазваляецца, але толькі не ў хаце — яна павінна быць чыстым месцам.

УСЁ ЖЫЦЦЁ З СЯКЕРАЙ

Беднымі людзьмі старавераў назваць увогуле нельга. Яны вядуць здаровы лад жыцця, сродкі, сілы і час не марнуюць, і вельмі рэдка сустрэнеш сярод іх людзей прапашчых. Дырэктар саўгаса імя Кірава Васіль Таркан хваліцца, што стараверы — народ вельмі працавіты, а таму, нягледзячы на ўсе хібы дзяржаўнай эканамічнай палітыкі ў сельскай гаспадарцы, саўгас не лічыцца слабым. Зарплата тут не вельмі вялікая, але і вялікіх даўгоў перад сялянамі няма.

Мужчыны-стараверы — выдатныя будаўнікі, і навыкі працы з дрэвам ім, відаць, дасталіся разам з генамі. Раённы цэнтр Кіраўск пасля вайны будаваўся менавіта рукамі старавераў, бо ніхто лепш за іх не складзе зруб.

Жыхара вёскі Капусціна Рыгора Лаўрэнцьевіча Кушаварава мы сустрэлі на вуліцы Маладзёжнай, дзе ён калісьці быў першым забудоўшчыкам, а потым дапамагаў сваім, таксама маладым, таварышам будаваць хаты. Рыгор Лаўрэнцьевіч — сірата, ён не ведае, кім быў па прафесіі яго бацька, але свае здольнасці будаўніка лічыць чымсьці прыродным, спадчынным.

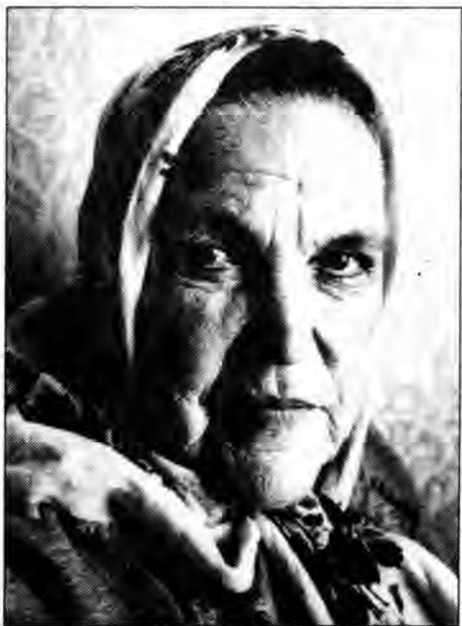
Здаецца, у стылі будаўніцтва стараверы падобныя... на амерыканцаў. Ім таксама падабаюцца вялізныя жыллёвыя плошчы, воля і прастор. Часткова, як і ў амерыканцаў, гэта тлумачыцца вялікімі сем'ямі, калі ў хаце кожнаму трэба знайсці месца.

Асабліва нас уразіла хата (нават цяжка назваць хатай такое вялікае і прыгожае вясковае збудаванне) маладой стараверскай сям'і Ярыгіных з вёскі Капусціна. Мы шчыра параілі галаве сям'і Сяргею Сцяпанавічу тэрмінова кідаць працу механізатара і зарабляць на жыццё ўзвядзеннем будынкаў. Зразумела, што ў будаўніцтве гэтай хаты прымаў удзел увесь стараверскі «клан», а грашыма дапамагалі бацькі. Сёння ў гэтай сям'і трое дзяцей, але ад велічыні дома застаецца ўражанне, што планы ў Сяргея і Святланы наконт гэтага яшчэ далёка не выкананы.

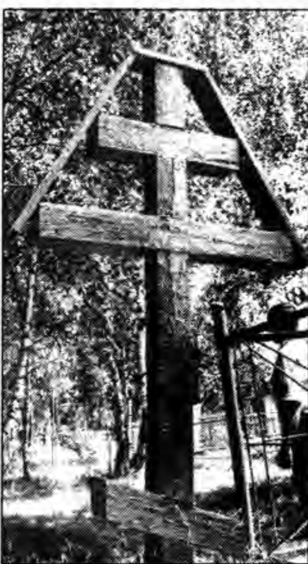
Стараверкам-жанчынам уласціва іншае рамяство — вышыванне. Знайсці вышыванкі можна ў кожным доме, без выключэння. Яфімія Карпаўна Іванова расказала, што яшчэ дваццаць—трыццаць гадоў таму ў стараверскіх паселішчах існаваў своеасаблівы «каменданцкі час» для моладзі — непаўналетнім было забаронена позна хадзіць па вуліцах. У часы маладосці Яфіміі Карпаўны клуба яшчэ не існавала, для танцаў здымалі па чарзе прыватныя хаты, але дарослыя строга сачылі за моладдзю і з вечарынак іх выганялі. Так што дзяўчынкам не было чаго рабіць, акрамя як... вышываць сабе пасаг. Гэта павінен быў быць немалы куль бялізны ды ручнікоў, бо, напрыклад, у Яфіміі Карпаўны было дванаццаць сватоў, і ўсім ім трэба было завязаць ручнікі на вяселлі.

Праўда, дочкі Яфіміі Карпаўны вышываць цяпер не ўмеюць, і, здаецца, вялікага жадання па прыкладу сваіх мацярок доўгімі вечарамі вышываць, а не глядзець тэлевізар ці танцаваць у сучасных дзяўчынак няма. Але ўсё ж такі некаторыя абавязкі за імі засталіся: напрыклад, прыбіраць хату.

Трэба шчыра прызнаць, што ўзровень санітарнай культуры, гігіены ў старавераў на больш высокім узроўні, чым у сярэдняга беларускага селяніна. Хаты, якія давялося наведаць, ну проста блішчэлі чысцінёй, асабліва што датычыць агульных гасцявых пакояў. Прычым ёсць у гэтай сферы адно істотнае адрозненне паміж тутэйшымі і стараверамі, якое сведчыць і аб характары: старавер ніколі не прапануе госцю выпіць нешта са свайго кубка і паесці са сваёй талеркі, усё — асобна. Яны нібыта кажуць: так, мы сапраўды больш закрытыя людзі, але закрытыя на карысць сабе...

● *Жыццёвая мудрасць свеціцца ў вачах Аляксандры Макараўны СЯМЁНАВАЙ, якой давялося пабачыць на сваім вяку шмат і гора, і радасці.*

● *Васьміканцовыя крыжы — адметная рыса старавераў, як і хрышчэнне двума пальцамі.*

У ЦАРКВЕ — СЦІПЛАСЦЬ І НІЧОГА ЛІШНЯГА

Менавіта гэтым дзвюм кіруюцца стараверы. У адрозненне ад іншых канфесій, у царкве прыхільнікаў старой веры няма нават намёку на раскошу, няма ніякіх бліскучых упрыгажэнняў, уласцівых убранню іншых храмаў, — нічога такога, што магло б адцягнуць увагу верніка ад малітвы Госпаду.

У старавераў Кіраўскага раёна заўсёды была свая царква ў вёсцы Капусціна. Перадапошняе драўлянае збудаванне на сродкі абшчыны было закладзена пры Леніне, у 1919 годзе, і праз два гады царкву асвяцілі. Пры Саветах стараверам было гэтак жа цяжка, як і іншым вернікам. Хутка Капусцінская царква была зачынена, пакуль у вайну па дазволу Сталіна не аднавіла сваю дзейнасць.

— Так, быў час, калі з нашай царквы і званы скідвалі, і крыжы ссякалі. Але вера наша не знікала ніколі. Пабароць старавераў улады так і не здолелі, — упэўнена кажа Іван Пятровіч Мухін.

З адметнасцяў стараверскіх царкоўных абрадаў можна адзначыць, па-першае, што бацюшку прыхаджанам ніхто не прызначае, духоўнага настаўніка вернікі выбіраюць самі, і ён займае гэту пасаду, пакуль жывы. Гавораць, што цяперашняму духоўнаму настаўніку абшчыны Узвіжання Крыжа Гасподня гадоў пад дзевяноста, і ён амаль не мае зносінаў з пабочнымі асобамі. Богаслужэнні бацюшка праводзіць, апранаючыся ў сціплы чорны халат без упрыгажэнняў. У абрадах старавераў не прадугледжаны парафін, а таму набыць свечку ў царкве, каб паставіць перад іконай, тут немагчыма. Нешматлікія свечы, якія ёсць у царкве, стараверы робяць з пчалінага воску. Чым таўсцейшая свечка — тым больш важкі ўклад.

Нягледзячы на тое, што стараверы паважлівага ўзросту не стамляюцца скардзіцца на моладзь, якая не жадае дакладна выконваць усе правілы старой веры, а царква ў «Капусціне» на прастольныя святы запаўняецца «пад завязку» людзьмі самага рознага ўзросту, якія ідуць сюды пешшу, прыязджаюць на конях і аўтамабілях. Апошнім разам праз споведзь прайшло каля сотні мужчын і столькі ж жанчын.

Аляксандра Макараўна Сямёнава не чытае газет і свецкіх кніг, таму што ў спадчыну ёй засталося вялікае багацце — старажытныя стараверскія кнігі ў драўляных вокладках з жалезнымі замкамі. У некаторых кніг нельга знайсці дату друкавання, але, напрыклад, па адной з іх бачна, што хтосьці падклейваў яе газетай 1901 года. «Залатавуст» найбольш добра захаваўся з усяго багацця Аляксандры Макараўны: кніга была выдадзена ў 1721 годзе ў Маскве. Жанчына чытала нам 25-ю главу, бо, па яе меркаванню, яна гаворыць менавіта аб нашым жыцці. Цяжка было зразумець на старaславянскай мове нешта наконт таго, як зарастуць нашы нівы быллём ды зямля не дасць плоду...

* * *

Аляксандру Макараўну аднавяскоўцы лічаць жанчынай мудрай. І не толькі з-за таго, што яна ведае старую рускую мову, і не таму, што чытае святыя кнігі. У яе вачах — нейкая жыццёвая мудрасць чалавека, які шмат чаго перажыў. І сапраўды, ганенні выпалі на долю не толькі продкаў Аляксандры Макараўны, якія перасяліліся на беларускія землі ў XVIII стагоддзі. Усё, што расказала пра сваё жыццё гэта 67-гадовая жанчына, уражвае.

Бацьку свайго Аляксандра Макараўна не памятае: яго ў 30-я гады, як і многіх працавітых і заможных старавераў, раскулачылі і адправілі ў ссылку, дзе ён і памёр. Маці падчас арышту чакала дзіця, і дзяўчынка пабачыла свет ужо без бацькі. Але праз некалькі гадоў і маці Аляксандры Макараўны, якая не пайшла ў калгас, абвінавацілі ў контррэвалюцыі і перад пачаткам вайны пасадзілі ў турму. Праз два месяцы памерла малодшая дачка (а ўсяго дзяцей было шасцёра), яе пахавалі без маці, але даслалі тэлеграму старэйшаму сыну, які быў у арміі. Той прыехаў і ўсё ж такі выбавіў маці з турмы, яе выпусцілі за два дні да пачатку вайны.

Аляксандра Макараўна нарадзіла і выхавала дзесяць сваіх дзяцей. Але зараз на яе плечы леглі і клопаты па траіх унукаў, якія засталіся сіротамі пасля трагічнай гібелі сына і нявесткі. Але жанчына жыве, змагаецца і не скардзіцца...

І нам, гасцям у «аазісе» старавераў з Кіраўскага раёна, падалося, што такім людзям, як Аляксандра Макараўна Сямёнава, ды і іншым, не трэба баяцца ні ніў, якія парастуць быллём, ні зямлі, якая не дасць плоду... Таму што яны ўсё вытрымаюць, усё адолеюць і будуць жыць. Той стараверскі ўнутраны духоўны стрыжань дасць сілы і мужнасць гэтым людзям згуртавацца і прайсці праз усе выпрабаванні лёсу. І ў чымсьці мы па-добраму ім зайздросцім...

Ілона ІВАНОВА.
Фота Ірыны САВОСІНАЙ.

... Атака атрымалася імклівай і проста непаўторнай. Варатар Анатоль Галуза, авалодаўшы мячом, хуценька перадаў яго на фланг Юрыю Шаўцову, той маланкай паімчаўся наперад і, нават не паглядзеўшы ні на партнёраў, ні на сапернікаў, накінуў мяч над штрафной гасцей...
У імгненне вока над пляцоўкай узляцеў Аляксандр Каршакевіч, злавіў мяч у паветры і, не прызямляючыся, у прамым сэнсе слова ўваткнуў яго ў сетку варот. Перапоўнены мінскі Палац спорту «ўзарваўся» авацыяй: славуты армейскі «парашут» быў выкананы бліскуча.

Мне той гол сніўся разоў пяць — не менш!

З ЮБІЛЕЕМ!

Спартак — гэта ўсё ж такі Імя...

Заслужанаму трэнеру СССР і Беларусі С. Мірановічу — 60 гадоў

НЯМА ў нашым айчынным беларускім спорце больш прызнанага, аўтарытэтнага, кампетэнтнага, ведаючага таямніцы сваёй справы спецыяліста, чым ён — Спартак Мірановіч. Няшмат такіх было нават у былым Савецкім Саюзе... У нас жа — няма, і, мяркуючы па ўсім, не скора будзе...

Гандбол для яго — усё жыццё. А калі зусім ужо дакладна: яму Спартак аддаў ужо роўна сорак(!) гадоў. Амаль дзесяцігоддзе гуляў сам, потым узначаліў каманду спартыўнага клуба арміі (СКА) Беларускай вайсковай акругі. І прывёў яе (а калі дакладней — прыйшоў разам з ёй) да вяршынь еўрапейскай і нават сусветнай славы.

А пачыналася ўсё будзённа, звыкла, без усялякіх там радасных надзей і перспектыў.

1957 год. У Беларускі інстытут фізічнай культуры на завочнае аддзяленне (на дзённае не прайшоў па конкурсу) паступае выпускнік (з дыпломам, зазначу, з адзнакай!) Данецкага тэхнікума фізкультуры Спартак Мірановіч. Праз год дваццацігадовы юнак знаёміцца са студэнтам ІФК Сяргеем Авакумавым, з якім і пачынае дапамагаць мінскай моладзі — у асноўным студэнтам ВНУ — асвойваць азы зусім новага для яе, аднак такога захапляючага, дынамічнага, відовішчнага віду спорту.

І вось надыходзіць 1960 год. У беларускай сталіцы ствараецца гандбольная каманда «Палітэхнік». Яе настаўнікам становіцца Віталь Аляксандравіч Дабравольскі, выкладчык політэхнічнага інстытута, а душой і мазгавым цэнтрам, вядома ж, яны — Спартак Мірановіч і Сяргей Авакумаў. Пачалі разыгрывацца чэмпіянаты Беларусі, а ў 1962-м беларускія майстры ручнога мяча дэбютавалі на ўсесаюзным першынстве.

Імкліва, як заўсёды, ляцеў час. Але ж набыткі літаральна з кожным годам станавіліся больш важкімі і значнымі. У 1963-м пры падтрымцы кіраўніцтва Мінскай ДЮСШ-5 (дырэктарам яе быў тады вядомы пасля футбольны педагог Леанід Лапуноў) Спартак Мірановіч разам з былым аднакашнікам па ІФК Анатолем Кабанавым ствараюць на базе толькі што здадзенай у эксплуатацыю сярэдняй школы № 88 гандбольную секцыю. Секцыя, якая крыху больш як праз пятнаццаць гадоў дасць сусветнаму спорту(!) сапраўдных «зорак» самай першай велічыні.

«Зоркі» ж раслі, загараліся, вядомая справа, не адразу, і не дзесяткамі. Мірановіч і Кабанаў літаральна «выношвалі» іх — бы немаўлят. Аднымі з першых, чый талент раскрыў Спартак, быў Леанід Гуско, Аляксандр Ласавік, Васіль Сідорык, браты Аляксей і Мікалай Жукі... Праца настойлівая, у прамым сэнсе слова — да сёмага поту, патрабавала шмат часу, энергіі, ведаў, аднак Мірановіч, пакуль мог, адчуваў сілы, гуляў і сам: вялікі гандбол як спартсмен ён пакінуў толькі ў 1970-м.

Аднак ягоныя здольнасці як настаўніка, педагога, кіраўніка ўжо былі заўважаны і ацэнены. Яшчэ ў 1971 годзе Мірановічу прапанавалі пасаду старшага трэнера юнацкай зборнай СССР, якая выйграла потым шэраг буйных міжнародных турніраў і чэмпіянатаў. Дарэчы, у састаў той каманды пастаянна ўваходзілі 5—7 гандбалістаў з Беларусі, як правіла, выхаванцы яго ж, Спартака Пятровіча.

У 1977 годзе адбыўся першы чэмпіянат свету сярод гандбалістаў не старэй 21 года. Юніёрскую зборную СССР узначальваў С. Мірановіч. І на тым, і на наступных трох чэмпіянатах нашы юныя майстры заваёўвалі залатыя ўзнагароды, і нязменна кіраваў імі ён, Спартак Мірановіч. Больш таго, сярод «залатых» лаўрэатаў было ажно 13 мінчан, і сярод іх — Аляксандр Каршакевіч і Юрый Шаўцоў, Анатоль Галуза і Уладзімір Міхута, Ігар Кашкан і Георгій Свірыдзенка, Канстанцін Шараваraў і Аляксандр Тучкін...

Паралельна з работай у зборных СССР, у 1975 годзе Спартак Пятровіч стаў і на чале лепшай беларускай клубнай каманды, пераўтворанай тады ж з «Палітэхніка» ў СКА. У той самы СКА, што ў васьмідзесятыя гады наводзіў сапраўдны жах на сапернікаў не толькі на чэмпіянатах Савецкага Саюза, але і ў розыгрышах самых прэстыжных еўрапейскіх кубкаў.

Ад аднаго толькі пераліку тытулаў, заваяваных камандай Спартака Пятровіча на працягу васьмідзесятых гадоў, галава, што называецца, можа закруціцца. Шасціразовыя чэмпіёны Савецкага Саюза, трохразовыя ўладальнікі Кубка СССР, трохразовыя гаспадары Кубка ўладальнікаў кубкаў еўрапейскіх краін і ўладальнікі Кубка еўрапейскіх чэмпіёнаў, фіналісты розыгрышу Суперкубка кантынента... Такога паслужнога спіса не было ні ў адной каманды па гульнявых відах спорту ва ўсім Савецкім Саюзе. Ды і на кантыненце такіх клубаў нямнога...

А яшчэ былі перамогі, што ўпісаны ў летапіс сусветнага спорту. Восем армейцаў Мінска атрымалі тытулы алімпійскіх чэмпіёнаў на Гульнях 1988 і 1992 гадоў: Аляксандр Каршакевіч, Юрый Шаўцоў, Георгій Свірыдзенка, Аляксандр Тучкін, Канстанцін Шараваraў, Міхаіл Якімовіч, Андрэй Барбашынскі і Андрэй Мінеўскі. Больш таго, абодва разы на Алімпіядах ля штурвала нацыянальнай зборнай СССР і каманды СНД (так яна называлася ў 1992-м) стаяў наш выдатны настаўнік і педагог Спартак Мірановіч.

Гісторыя беларускага гандбола — гэта, без перабольшання, яго, Спартака Пятровіча Мірановіча, біяграфія. З узлётамі і падзеннямі (былі і апошнія). Але ён ведаў адно: што робіць і куды ідзе! Самым вялікім шчасцем для яго таксама было і застаецца адно: калі спартсмены дораць людзям радасць перамогі і натхненне. «І тады, — прызнаўся мне аднойчы Спартак Пятровіч, — я бачу і адчуваю: жыву на свеце не дарэмна...»

Не, не выпадкова імя гэтага Чалавека — СПАРТАК!

Анатоль МЯСНІКОЎ.

НЯВЫДУМАНЫЯ ГІСТОРЫІ

АПОШНІ «АЎТОГРАФ» ДЛЯ БІЗНЕСМЕНА

Чаму ён стаў для яго смяротным прысудам?

Ён упершыню апынуўся ў тым сібірскім горадзе: прыехаў сюды па выключна асабістай справе. Абапіраючыся на сукаваты кіёк і кульгаючы на левую нагу (даўні і не вельмі прыемны напамінак аб сустрэчы з мядзведзем-шатуном у тайзе), ён спакваля чыкільгаў па тратуары адной з нешырокіх вуліц. Але раптам замест патрэбнага нумара дома і назвы канторы, якую старанна шукаў, яго ўважлівы позірк прыцягнула да сябе рэспектабельная шыльда... з яго прозвішчам. Ён ажно аслупянеў — ці не прымроілася гэта? — так уразіла яго ўбачанае. Затым, крыху супакоіўшыся, ускараскаўся па прыступках лесвіцы на ганак і зайшоў у прыёмную. Там сакратарка гарэзліва-смехатліва размаўляла з некім па тэлефоне. Не зусім пажаданы наведвальнік пачакаў, пакуль яна скончыць свой вясёла-жартоўны расказ, глянуў на дзверы кабінета яе кіраўніка, наблізіўся да стала і нешта шэптам спытаў.

— О, калі вы нейкі сваяк ці блізкі знаёмы нашага шэфа, дык сёння ўвечары зможаце пабываць на яго імянінах, — ветліва адказала сакратарка і назвала рэстаран, у якім адбудзецца гэта ўрачыстасць. — Я вам зараз напішу яго адрас.

— Не, не трэба, вялікі дзякуй, — спыніў яе намер госць. — На жаль, выкарыстаць гэты зручны выпадак не змагу. Я ў вашым горадзе праездам, ды і гады, здароўе не дазваляюць ужо хадзіць па гасцях, тым больш, па рэстаранных банкетах.

Ён прывычным жэстам прыклаў правую руку да сэрца і ціха, як і зайшоў, пакінуў прыёмную...

...Застолле гуло, нібы ў самы летні сонечны прыпар пчаліны вулей. Падагрэтыя не адным келіхам адмысловай гарэлкі, разнастайных, шмат гадоў вытрыманых гатункаў каньякоў і він, госці былі ўжо ў той кандыцыі, што ім хацелася нечага незвычайнага, нават экстравагантнага. І дарэмна прыветлівая гаспадыня гэтага раскошнага мерапрыемства, жонка імянінніка Вікторыя, ці, як усе яе любоўна і паважліва называлі, — Віка, прыгожая, маладая жанчына, прасіла-ўпрошвала адведаць свежанькай асятрынкі і іншых самых рэдкіх і далікатэсных прысмакаў.

— Каб вы, шаноўныя госці, крыху адпачылі, — раптам падаў голас невысокага росту, тоўсценькі мужычок з расчырванелым тварам, — асабіста для нашага дарагога імянінніка я прапаную забаўны анекдот.

— Во, гэта я люблю. Давай! Хоць сто порцый адразу, — падахвоціў яго Высокаў.

Але не паспеў той закончыць свой не вельмі прыстойны «анекдоцік», як да імянінніка падышоў афіцыянт.

— Вось папрасілі вам перадаць, — сказаў ён і паклаў на стол сіні канверт.

Высокаў не спяшаючыся ўзяў яго, мяркуючы, што ў ім звычайнае чарговае віншаванне, без асаблівай цікаўнасці распячатаў пакет і... ажно збялеў. На далонь выкацілася куля ад карабіна, на баку якой значыліся дзве надрапаныя літары— «А. В.»

— Хто гэта прынёс? — як ашпараны ўскочыў ён з крэсла.

— Нейкі незнаёмы мужчына ў чорных акулярах і плашчы, — спакойна адказаў афіцыянт.

— Ты што, не мог яго затрымаць, запрасіць да стала? — узлаваўся бізнесмен і стрымгалоў кінуўся да выхаду. Але там, зразумела, ужо нікога не было...

Нечаканы візіт загадкавага незнаёмца, а перш-наперш яго неверагодны «падарунак» зусім сапсавалі Высокаву ўрачыста-святочны настрой. Ён нейкі час сядзеў моцна задумлівы, спахмурнелы, як у ваду апушчаны. А потым, спаслаўшыся на стомленасць і недамаганне, на тое, што заўтра ў яго нялёгкі дзень, папрасіў прабачэння і паехаў дамоў. Ніхто з гасцей не прыдаў гэтаму асаблівага значэння, адно жонка праводзіла яго ўстрывожана-незразумелым позіркам.

Калі яна пазней вярнулася дадому, то застала мужа ў прыхожай: ён з некім усхвалявана гаварыў па тэлефоне. «Вось ужо гэтыя камерсанты: нават ноччу не даюць спакою», — падумала яна і пайшла спаць. Прачнулася ж Вікторыя, як ад удару грому... ад выстралу. Кінулася ў суседні пакой і ажно жахнулася: крэсла, у якім сядзеў муж, і яго галава былі заліты крывёй. Тут жа, на падлозе, ляжаў пісталет.

Вестка аб гэтай трагедыі назаўтра раніцай маланкай разнеслася па ўсяму гораду. І хоць медэкспертыза ўстанавіла, што смерць Высокава — гэта вынік самагубства, усё роўна папаўзлі самыя разнастайныя чуткі. Адны сцвярджалі, што гэты дзялок быў звязаны з так званым «злачынным светам», і за нейкія ранейшыя даўгі яго прыкончылі ва ўласнай кватэры. Другія меркавалі, што ён, займаючыся махінацыямі, не падзяліўся сумленна са сваімі «ценявымі» кампаньёнамі, і яны прымусілі яго расстацца з жыццём.

Тайна гэтай загадкавай смерці бізнесмена, відаць, ніколі і нікому не стала б вядомая, калі б не адбылася яшчэ адна немалаважная падзея.

Неяк, выбраўшы зручны час, Вікторыя паехала на могілкі, каб прывесці да ладу магілу мужа. Не паспела яна яшчэ паставіць кветкі, як за спінай пачуліся крокі. Яна тут жа азірнулася і ледзь не абамлела: перад ёю стаяў, абапіраючыся на кіёк, мужчына ў паношаным шэрым плашчы і чорных акулярах.

— Што, Віка, не пазнаеш? — першым азваўся ён.

Яна ўтаропіла позірк у зарослы шчаціннем твар, і ён ёй здаўся да болю знаёмым.

«Не можа быць!» — яна ўзмахнула рукой перад вачамі і затым ціха спытала:

— Няўжо гэта, Саша, ты?

— Так, ты не памылілася, гэта — я, — гэтак жа ціха адказаў прышэлец.

— Як жа так? Нічога не разумею. Барыс мне расказваў, што даўно пахаваў цябе ў тайзе, у Прыморскім краі, — выціснула Вікторыя і апусцілася на лаўку.

— Несусветны лгун і злачынец твой Барыс — вось хто, — прамовіў Аляксандр і таксама прымасціўся побач.

...Яны з самага дзяцінства, колькі сябе памятаюць, жылі ў адной вёсцы. Разам гулялі, наладжвалі розныя забавы, потым хадзілі ў адну школу, вярталіся дамоў. Але прыгожая, гарэзлівая Віка заўсёды і ўсюды хацела быць толькі з Сашкам і Боркам. А перш-наперш — з Сашкам. Брату гэта не падабалася, і нярэдка паміж імі ўзнікалі бойкі. Але і яны нічога не мянялі.

Ішлі гады, і свавольнае дзіцячае сяброўства перарасло ў сапраўднае каханне, якое паступова ўсё мацнела.

— І ўсё роўна Віка будзе маёй! — як адсек, аднойчы сказаў Барыс.

— А гэта мы яшчэ паглядзім, хто паставіць на сваім, — быў жартоўны адказ Аляксандра.

...Яны дамовіліся так: ён паедзе куды-небудзь на заробкі, магчыма, нават у Сібір, заробіць там шмат грошай, вернецца назад, і яны пажэняцца. Пачуўшы пра гэта, падахвоціўся паехаць з ім і Барыс. Толькі не ведаў Аляксандр сапраўднага намеру свайго брата...

Назад той вярнуўся адзін і прывёз страшную вестку аб выпадковай трагічнай смерці Сашы. Адно перадаў Вікторыі яго апошнюю просьбу не пакідаць яе, быць самай надзейнай апорай ёй у жыцці. На самай справе ўсё гэта было вялікай маной, прытым з адной карыслівай мэтай, каб дзяўчына, якую ён таксама кахаў, стала яго жонкай.

...У той ужо далёкі год Аляксандр і Барыс з Палесся прыехалі на сібірскую раку Алдан з надзеяй уладкавацца на работу ў брыгаду стараццеляў, якія працавалі на прамыўцы залатаноснага пяску. Аднак ім адмовілі ў прыёме: неабходная колькасць рабочых ужо была набрана. Тады браты, як золаташукальнікі Кландайка, вырашылі самі паспрабаваць шчасця: знайсці багатую залатаносную жылу, якая абагаціць іх на ўсё жыццё. Але колькі яе ні шукалі, знайсці так і не змаглі.

І ўсё ж нарэшце ім пашанцавала. Яны нечакана трапілі на пачарнелы ад часу шкілет чалавека, ля якога знаходзілася амаль ужо спарахнелая скураная сумка, поўная крупінак золата. Вядома, яны забралі гэту знаходку і пакрочылі далей, каб выйсці хоць на якую-небудзь дарогу.

— Ці правільна мы ідзём? — раптам засумняваўся Барыс.

— А мы зараз паглядзім, — адказаў Аляксандр. Ён скінуў на зямлю руказак, зірнуў на компас. — Здаецца, правільна. Цяпер галоўнае дабрацца да якой-небудзь дар...

Ён не паспеў дагаварыць, як нечакана ўскрыкнуў ад страшэннага болю, што працяў левую лапатку.

За яго спінай стаяў Барыс з акрываўленым нажом у руцэ. Затым ён падышоў бліжэй і гэтым жа нажом нанёс яшчэ адзін удар у жывот. Аляксандр упаў ніцма на зямлю і заціх...

— Вось так, брат. Золата мы яшчэ змаглі б падзяліць, але толькі не Вікторыю...

...— І як ты, Сашанька, выкарабкаўся з таго свету? — нарэшце парушыла маўчанне Вікторыя, змахнуўшы далонёю слёзы з вачэй.

— Як? Моцна, ох як моцна памыліўся мой браток Барысок, калі яго можна так назваць, думаючы, што пазбавіўся ад мяне, — глуха адказаў Аляксандр і крыва ўсміхнуўся.

Так, шанцаў на выжыванне ў яго ўжо амаль не было. Толькі па шчаслівай выпадковасці, а можа, гэта была Божая воля, праз дзень Аляксандра знайшоў паляўнічы сабака, які падаў знак свайму гаспадару. Той беражліва аднёс яго на бліжэйшую зімоўку, зрабіў усё магчымае, каб вярнуць яго да жыцця, а потым паіў-адпойваў рознымі настоямі з таежных траў і раслін, залечваў раны. Амаль год А. Высокаў ляжаў нерухомы, быў паралізаваны.

— Калі ж ачуняў, стаў на ногі, то вырашыў за ўсё адпомсціць брату, — працягваў свой расказ Аляксандр. — Але калі даведаўся, што вы пажаніліся і ты шчаслівая з ім, перамог сваю нянавісць.

— Даруй мне, але ты ўсё ж адпомсціў яму, — не пагадзілася з яго довадамі Вікторыя.

— Разумееш, я паляўнічы-прафесіянал. А ў нас правіла такое: калі сустрэўся з драпежнікам, то яго трэба загнаць у пастку або прыстрэліць. Даруй мне, але мой брат, а твой былы муж, — не хто іншы, як драпежнік.

— Як ты можаш так гаварыць? — усхліпнула Вікторыя. — Навошта ты парушыў спакой нашай сям'і? Ну навошта, скажы шчыра?

— Я зусім не хацеў гэтага. Павер, Віка, не ведаў, што вы жывяце ў гэтым горадзе. Аднак калі выпадкова ўбачыў шыльду на фірменным магазіне са сваім прозвішчам і спытаў, хто яго ўладальнік, зразумеў усё. Барані Божа, я не думаў і не хацеў зводзіць з ім ніякіх рахункаў. Проста мне хацелася паглядзець яму ў вочы, спытаць, як ён мог узняць нож на роднага брата, а цяпер багацець і тлусцець, калі навокал такая беднасць і жабрацтва? Вось і адправіў яму ў канверце кулю са сваімі ініцыяламі, а ён ведаў, што менавіта так я пазначаю патроны, калі іду на паляванне. А затым ноччу патэлефанаваў...

Запісаў Іван БРАЛКА.

P. S. Гэту неверагодную гісторыю я пачуў ад чалавека, з якім зусім выпадкова сустрэўся на чыгуначным вакзале ў Мінску. Пётр Васільевіч, як ён назваў сябе (прозвішча сваё назваць адмовіўся), добра знаёмы з Аляксандрам Высокавым. У родную Беларусь прыехаў адведаць сваякоў. Пра свайго сябра сказаў вельмі коратка: ён жыве ў Прымор'і, там у яго сям'я, дзеці.

КУЛІНАРНЫ БЛАКНОТ

Ягаднае лета

Свае варэнне — што можа быць больш смачным! Звычайна гаспадыні дзеляцца паміж сабою сакрэтамі прыгатавання таго ці іншага варэння, раўніва лічачы, што менавіта іх рэцэпт самы добры. Вось і мы вырашылі прапанаваць вам: дашліце «свае» рэцэпты прыгатавання розных варэнняў у рэдакцыю. Тым больш, што ягаднае лета яшчэ толькі пачынаецца. Найбольш арыгінальныя будуць апублікаваныя ў наступных выпусках «Хатняй энцыклапедыі». А сёння прапануем вашай увазе стравы з суніцамі і клубніцамі.

РЫСАВАЯ КАША З КЛУБНІЦАМІ (СУНІЦАМІ)

Зварыце густую кашу з 3/4 шклянкі рысу, 1 л малака, 1 шклянкі цукру і драбка солі. Здыміце з агню, адразу ж змяшайце з 2 яечнымі жаўткамі, 2 пашукамі ваніліну, вылажыце ў змочаную вадой круглую форму з адтулінай пасярэдзіне і пастаўце ў халоднае месца. Калі каша астыне, асцярожна перакуліце яе на талерку або блюда.

Перабярыце 1/2 кг клубніц (суніц), прамыйце, больш буйныя ягады парэжце, пасыпце цукровай пудрай, пакіньце на 10—15 хвілін. Затым пакладзіце ягады ў адтуліну, якая ўтварылася ў кашы. Зверху пакрыйце бялкамі, узбітымі ў густую пену разам з 1/2 шклянкі цукровай пудры.

КРЭМ З ЯГАД

Узбіце міксерам у пушыстую масу 500 г ягад з 4 ст. лыжкамі цукру і 2 яечнымі бялкамі, пералажыце ў шкляную вазу або крэманкі і пастаўце на 2-3 гадзіны ў халадзільнік. Перад падачай упрыгожце крэм тымі ж ягадамі. Падавайце з бісквітным пячэннем або кексам.

ТВАРОЖНЫ КРЭМ З СУНІЦАМІ

500 г тварагу, 1/2 шклянкі цукру, 2 шклянкі суніц, пашок ваніліну.

У працёрты тварог пакладзіце цукар, ванілін, шклянку растоўчаных суніц. Старанна перамяшайце і астудзіце. Перад падачай на стол крэм упрыгожце ягадамі.

ТОРТ З КЛУБНІЦАМІ

1 гатовы біскветны корж, 1 кг клубніц (або суніц), 250 г смятаны, 120—130 г масла, 3 ст. лыжкі малака, 6 ст. лыжак цукровай пудры, 1/2 шклянкі цукру, 1 пашок ваніліну, 2 ст. лыжкі клубнічнага джэму.

Разрэжце корж на дзве часткі. Ніжную прамачыце сіропам, прыгатаваным з цукру, шклянкі вады і ваніліну, змажце крэмам і джэмам. Уласжыце шчыльнымі радамі прамытыя і падсушаныя ягады, паліце смятанай, узбітай з 3 ст. лыжкамі цукровай пудры. Накрыйце другім каржом, злёгку папырскаўшы яго тым жа сіропам. Паверхню і бакі торта разраўняйце і змажце смятанай. Упрыгожце палавінкамі ягад.

Для прыгатавання крэму змяшайце малако з 3 ст. лыжкамі цукровай пудры злучыце з расцёртым да белага колеру маслам.

А Я РАБЛЮ ТАК

Слоічкі — у справу

У многіх сем'ях, дзе ёсць маленькае дзіця, назапашваецца вялікая колькасць слоічкаў з накрыўкамі, якія закручваюцца, з-пад дзіцячага харчавання ёмістасцю 100—200 г, з-пад джэмаў — 350 г. Іх можна выкарыстаць пад кансерваваныя прыправы, якіх дастаткова на адзін раз для прыгатавання баршчу ці супу. Прычым прадукты, якія выкарыстоўваюцца ў іх, даволі танныя, прыгатаваць прыправы нескладана, затое яны зробяць разнастайным зімовы стол.

Як прыгатаваць такія прыправы, мы раскажам у адным з выпускаў «Х. Э.».

ВЯСКОВАМУ ГАСПАДАРУ

Касі каса, пакуль раса

Летні дзень — год корміць! Наконт сенакосу мудрэй не скажаш: вельмі мала часу адпускае прырода чалавеку для таго, каб управіцца з травамі першага ўкосу. Зразумела, у розных рэгіёнах гэты сезон наступае ў свае тэрміны, але амаль заўсёды яны прыпадаюць на чэрвень.

Зрэшты, вопытныя гаспадары і без календара ведаюць: пачынаць работу трэба не раней і не пазней таго моманту, калі злакі толькі-толькі збяруцца распускаць кветкі, а канюшына ледзь набярэ бутоны. Менавіта з такой травы атрымліваецца самае пажыўнае, мяккае і смачнае сена.

ШТО ТРЭБА ВЕДАЦЬ ПРА СЕНА

■ Добрае сена мае зялёны або жаўтавата-зялёны колер. Прыемна пахне свежасцю. Не ўтрымлівае ядавітых раслін. Такіх, напрыклад, як курасле́п, дурнап'ян, цыкута, балігалоў, хвошч і інш.

■ Лепш за ўсё захоўваецца сена, якое ўсохла да вільготнасці 15—17 працэнтаў. Праверыць гэта можна наступным чынам. Маленькі пучок спрабуюць скруціць у жгут. Калі пры гэтым сена пачне трашчаць і пераломвацца, а пры нязначным паслабленні жгута пастараецца раскруціцца — гэта значыць сена ўсохла добра. Калі ж пучок будзе скручвацца ў жгут паслухмяна і ціха, а рукі таго, хто правярае, адчуюць прахалоду, — у такім сене «набрэццa» вільгаці працэнтаў 19—20, не менш. Прыбіраць яго на захоўванне нельга, трэба абавязкова дасушыць.

Для ўтрымання адной каровы спатрэбіцца 25—30 цэнтнераў сена ў год. Конь з'ядае 20, каза — 5,5, авечка — 4, крапьчыха з кральчанятамі — 1,4 цэнтнера сена.

ЯК ПРАВІЛЬНА ВЫБІРАЦЬ КАСУ

У першую чаргу трэба праверыць, ці цэлае лязо. Ім удараюць аб які-небудзь цвёрды прадмет. Калі пачуецца глухі і адрывісты гук, касу адразу адбракоўваюць. А калі пасля ўдару яна меладычна і працяжна заспявае — гэта дакладная прымета таго, што палатно без заганаў і выраблена з добрага металу. Правярайце далей: ці няма на лязе паглыбленняў і ямак. І абух агледзьце: чым шчыльней ён прылягае да лязa, тым больш надзейным будзе ў рабоце.

Купленую касу неабходна добра падрыхтаваць да «танцаў» на лузе. Іншымі словамі, лязо трэба адбіць, прымацаваць да дзяржання і навастрыць.

Адбіванне касы намнога павышае трываласць яе лязa. Рабіць яго трэба пры дапамозе малатка і кавадла. Дзяржанне неабходна вырабіць з трывалай і лёгкай жардзіны — лепш за ўсё выкарыстаць асіну, бярозу, клён. Каб каса не рвала, а гладка зразала траву, лязо павінна быць насаджана на дзяржанне пад пэўным вуглом. Для гэтага насаджаную касу ставяць вертыкальна, палатном уверх. Побач устанаўліваюць жардзіну такой жа вышыні. Яе верхні канец абхопліваюць рукой так, каб указальны палец аказаўся на ўзроўні абуха касы. Не мяняючы кропкі апоры жардзіны і не прыбіраючы рукі з верхняга канца, жардзіну адхіляюць да вастрыя касы. Калі лязо насаджана правільна, то вастрыё пры такой праверцы павінна аказацца на ўзроўні вашага безыменнага пальца.

Нарэшце, апошні «глянец» на касу наводзяць пры дапамозе тачыльнага бруска. Будзьце асцярожнымі: параніцца аб лязо можна незаўважна для самога сябе. Надзейна замацаваўшы лязо перад вастрэннем (напрыклад, загнаўшы яго насок у зямлю), вы часткова змяншыце рызыку. Брусок павінен прайсціся ўздоўж абодвух бакоў лязa роўную колькасць разоў, інакш палатно будзе сцёртым на адзін бок.

УСХОДНІ ГАРАСКОП НА НАСТУПНЫ ТЫДЗЕНЬ

Рыбы, будзьце ўважлівымі: вашу рэпутацыю хочуць «падмачыць»...

У КАЗЯРОГА з'явіцца дадатковая крыніца фінансавых паступленняў, бізнесмену трэба старанна вывучыць новыя магчымасці, якія адкрываюцца на радзіме. Чакайце каштоўнай «наводкі» ад кагосьці з родных ці сяброў. Дамай авалодвае невынішчальнае жаданне калі не абнавіць мэблю, то хаця б пераставіць яе. Узнікшае на гэтым тыдні сардэчнае захапленне наўрад ці будзе працяглым.

ВАДАЛЕЙ прыме важнае рашэнне, якое датычыцца працоўнага ўкладу. Магчыма, вы пазбавіцеся ад нядбайнага супрацоўніка. Пастарайцеся ўладзіць гэтае пытанне палюбоўна, інакш вас надоўга ўцягнуць у звадны разбор. Прыкніце сем разоў, перш чым патрацiць буйную суму.

РЫБАМ падрыхтаваны спакой і мернасць, штодзённая праца праходзіць гладка, без нечаканых зрываў. Разам з тым, магчыма, хтосьці паспрабуе загрэбці жар вашымі рукамі. Рызыкуеце не толькі апячыся, але і падмачыць уласную рэпутацыю. Банкіру могуць падлажыць на подпіс «ліпавы» дакумент. Разлука напаўняе сэрца вечным сумам.

Вакол АВЕНА плынь часу нібы паскараецца. Напэўна, узнікне пільная неабходнасць тэрміновых плацяжоў. Пастарайцеся расквітацца з крэдыторамі цяпер, каб крыху пазней не адчуць на сабе іх жалезнай хваткі. Мабыць, адпачынак ці вясёлую паездку давядзецца пакуль адкласці. Нядаўнюю хваробу як рукой здыме.

ЦЯЛЕЦ адновіць на новай аснове нейкае прадпрыемства, якое здавалася безнадзейным. Старанна прааналізуйце свае мінулыя хібы і не дапусціце іх паўтарэння. Прадбачлівасць абернецца нечаканымі грашамі. Трымайце эмоцыі пад кантролем. Нелады ў сям'і могуць спраўакаваць пачуццёвы выбух «на баку». Што ж, можа яно і да лепшага.

Для БЛІЗНЯТ пачатак тыдня азнаменуецца атрыманнем вельмі абнадзейлівай інфармацыі. Адкрываюцца новыя магчымасці, спяшайцеся не ўпусціць іх, бо прыхільнасць фартуны можа змяніцца на чарговым капрызам. Цяпер самы час для пашырэння сферы вашай актыўнасці. Іскрыстым раман завяжацца на вечарынцы ці банкеце. Не спаліла б вас яго полымя.

У РАКА тыдзень будзе насычаны дзелавымі кантактамі. Магчыма, з'явіцца новы партнёр, які валодае немалымі фінансавымі магчымасцямі. Не выключана, аднак, што ён паспрабуе праз вас адмыць свае не зусім чыстыя грошы. Энергічная дама паедзе ў замежжа. Агонь нядаўняга каханя пагасне.

ЛЕЎ атрымае шанц заключыць нейкую вельмі перспектыўную здзелку. Трэба саступіць і не настойваць на максімальна выгадным для вас варыянце — вам адплаціцца. Нечаканая падказка выкліча да жыцця мноства новых планаў. Часова адхіліцеся ад хатняй руціны, пакінуўшы яе дамачадцам. Аб'ект вашых даўніх уздыханняў выкажа нечаканую ўзаемнасць.

У жыцці ДЗЕВЫ вельмі важным днём абяцае стаць 24 чэрвеня. Магчымы нейкі паварот, які крута зменіць становішча вакол вас. Для большасці тых, хто нарадзіўся пад гэтым знакам задыяка, перамены будуць спрыяльнымі, але пра некага скажуць: «Нявхай няўдачнік плача». На працы да вас выказвае вельмі пэўную цікавасць прывабная асоба процілеглага полу.

На гэтым тыдні ШАЛЯМ проціпаказаны любыя фінансавыя аперацыі. Рызыкуеце згубіць там, дзе і не падазраеце ніякай схаванай небяспекі. Не рабіце каштоўных пакупак нават у стратных цэнах. Служачы паспяхова справіцца з нейкім далікатным заданнем, аднак узнагарода знойдзе героя крыху пазней. Муж і жонка і закаханыя ў сварках нібыта задавальненне знаходзяць.

СКАРПІЁН часова затармозіць, але на даволі высокім пункце. Не спрабуйце на гэтым тыдні рэанімаваць заглухлую справу — гэта будзе пустая страта сіл, пазней усё само сабой стане на сваё месца. Можаце бяздзейнічаць і весяліцца, пастарайцеся ні ад кога не залежаць нават у дробязях. У панядзелак добра прыслухайцеся да самаадчування.

Для СТРАЛЬЦА наступае ідэальны час адпачынку. У дзелавых адносінах асабліва праблем не прадбачыцца, але і высокіх узлётаў таксама. Дасягнеце вялікага поспеху ў любым конкурсе ці спаборніцтве. Юная фотамадэль атрымае прэстыжную прапанову. Прыміце параду астролага: усе спробы фамільярных адносін ўсё роўна ці скончацца няўдала.

Сяргей БУЛАНЦАЎ, кар. ІТАР—ТАСС.

г. Дэлі.

ВЫ ПРАСІЛІ РАСКАЗАЦЬ

Джынсы: мыць, але не прасаваць!

«Мой сын ходзіць толькі ў джынсах. Раскажыце, калі ласка, як лепш за імі даглядаць, як мыць».

В. Вераб'ёва, г. Гомель.

Перш за ўсё пагля́дзіце, што напісана на ярлыку на джынсах. Найбольш часта сустракаюцца абазначэнні, якія расшыфроўваюцца так:

- — мыць пры тэмпературы не вышэй за 40°С;
- — нельга выкарыстоўваць сродкі, якія ўтрымліваюць хлор;
- — хімчыстка забаронена;
- — можна мыць у пральнай машыне, памяркоўны рэжым;
- — чыстка стандартным спосабам.

■ Расcартуйце джынсы па колеру — цёмныя мыйце асобна ад светлых.

■ Вывярніце джынсы навыварат і мыйце ў такім выглядзе. Так даўжэй захаваецца колер.

■ Дарэчы, колер захаваецца даўжэй і калі вы будзеце аддаваць джынсы ў хімчыстку. Але толькі колер, а не тканіна — хімікаты іх разбураюць.

■ Звярніце ўвагу на пашок: ён не павінен утрымліваць адбельвальных кампанентаў.

■ Мыйце джынсы ў даволі гарачай вадзе — яна робіць тканіну больш мяккай.

■ Перад тым як пакласці вывернутыя джынсы ў пральную машыну, зашпіліце маланку.

■ Раім вам не адціскаць джынсы — дастаньце іх з вады і павесьце над ваннай. Прасаваць іх, вядома, можна, але сапраўдныя каўбоі прас у рукі не бяруць.

■ Ніколі не выкідайце старыя джынсы: з іх можна пашыць кепку, рукзак, шорты, пояс, зрабіць латкі...

РАПТАМ СПАТРЭБІЦЦА

Што рабіць, калі адолелі...

...КАМАРЫ. Для адпуджвання камароў можна прыгатаваць дамашні сродак: уліце ў сталовую лыжку любы адэкалон, дабаўце 8—10 кропель гваздзіковага ці анісавага масла або валяр'янавых кропель і гэтай сумессю пратрыце адкрытыя часткі цела.

■ А вось іншы рэцэпт: 5 г сушаных кветак гваздзікоў або лісцяў эўкаліпту заліце шклянкай вады, пракіпяціце 15 хвілін, астудзіце, пасля чаго да 25—30 кропель адвару дабаўце 50 мл любога адэкалону. Гэты сродак адпуджвае камароў на працягу 40—50 хвілін.

■ Каб камары не залятаў ў пакой, можна капнуць на гарачы жалезны ліст або патэльню крыху камфары — яе пара адпуджвае насякомых, якія лётаюць, найбольш працяглы час.

■ Ахоўную сетку або марлю прамачыце бярозавым або сасновым дзёгцем (напрыклад, такім: 10 частак дзёгцю, 5 частак едкага натру і 100 частак вады; гэтым саставам змачыце марлю і павесьце сохнуць у цяні; тэрмін дзеяння саставу — 10—12 дзён).

...МУХІ. Каб выгнаць з пакоя надакучлівых мух, раім хвілін на 10—15 шчыльна завесіць акно. Затым адчыніць фортку, пакінуўшы ўсе астатнія часткі акна зацемненымі. Мухі накіруюцца на святло і вылецяць з пакоя.

■ Заўважана, што мухі баяцца скразнякоў, таму часцей праветрывайце памяшканне. Пры мыцці вокнаў і падлогі дабаўце ў ваду крыху газы.

■ Можна парэкамендаваць таксама і адзін старадаўні сродак — паставіць на акно на гаршку з расліннай клешчавіны. Мухі не выносяць яе паху. Надрэзна таксама аконныя рамы змазаць воцатам.

ВАРТА ПРЫСЛУХАЦЦА

Насіць або не насіць акуляры ад сонца?

Спрэчак на гэту тэму было шмат, але цяпер спецыялісты нарэшце вызначыліся: лепш насіць.

Доказаў у іх некалькі. Самы просты даўно вядомы — чалавек не можа глядзець на адкрытае сонца. Пад уздзеяннем сонечных промняў адбываецца пашкоджанне святлоадчувальнай сятчаткі вачэй. Каб не пашкодзіць зрок, пры яркім сонцы чытаць трэба ў сонцаахоўных акулярах. Засцерагаюць яны і ад заўчасных маршчын, якія называюцца «гусінымі лапкамі». Такія маршчыны ўтвараюцца ў куточках вачэй, калі чалавек жмурыцца на сонца.

Апошнім часам з'явілася яшчэ адна праблема, «падараваная» нам цывілізацыяй: з-за разбурэння азонавага слоя ультрафіялетавае выпраменьванне стала асабліва шкодным.

Аднак перад тым як надзець акуляры, іх неабходна правільна выбраць. Перш за ўсё яны не павінны прапускаць больш за 40 працэнтаў святла. Раней лічылася, што лепш купіць акуляры са шклом. Да пластмасы ставіліся вельмі насцярожана, паколькі яна была нераўнамерна афарбаваная, а гэта таксама псавала зрок. Цяпер узровень вытворчасці пластмасы такі высокі, што гэтай праблемы амаль не існуе.

Яшчэ адзін важны момант: практычна ўсе акуляры засцерагаюць вочы ад святла, але не ўсе з іх — ад ультрафіялетавых выпраменьванняў. Нядаўна быў распрацаваны новы тып акуляраў — з цёмнымі лінзамі, якія палярызуюць. Такія акуляры лічацца самай эфектыўнай абаронай ад ультрафіялету.

САЛОН ПРЫГАЖОСЦІ

Касметыка для пятак

Настала летняя пара. Нарэшце вы пераабуліся ў свае любімыя басаножкі, і вашы ногі «ўздыхнулі» свабодна. Якімі яны паўсталі перад поглядам тых, хто вас акружае? Калі вы не падленаваліся ўдзяліць ім крыху ўвагі, то ўсё ў парадку, а калі не, то гэтыя парады — для вас.

■ Калі на пятках узніклі трэшчыны, дапамогуць ванны з шалупіння бульбы і льнянога семя. Заліце ўсё 0,5 л вады і варыце да ўтварэння густой кашкі. Дайце кашцы астыць і трымайце ў ёй ногі 15—20 хвілін. Затым апаласніце іх цёплай вадой і асцярожна саскрабіце загрубелую скуру па краях трэшчын. Трэшчыны змажце 2-працэнтнай настойкай ёду і ўватрыце ў падэшвы пажыўны крэм.

■ Дэзінфіцыруючае дзеянне на трэшчыны аказвае ванна з адвара дубовай кары, лісцяў крапівы, трыпутніку або настоем наготкаў у прапорцыі 2 ст. лыжкі сыравіны на 1 л вады.

■ Для таго, каб выдаліць агрубелыя ўчасткі скуры, патрымайце ногі 20 хвілін у гарачай мыльнай ванначчы. Размяклы грубы слой асцярожна саскрабіце і памажце ногі сметанковым маслам. Мыла можна замяніць содай — 1 ст. лыжка на 1 л вады.

■ Пры глыбокіх трэшчынах на пятках зрабіце цёплы крухмальны раствор з 2 ст. лыжак крухмалу і 1 л вады. На 10—15 хвілін апусціце ногі ў раствор, затым выітрыце іх і памажце трэшчыны 2-працэнтнай саліцылавай маззю.

■ Разрэжце яблык на кавалачкі і адварыце ў невялікай колькасці малака да ўтварэння кашкі. Налажыце на 30 хвілін цёплую кашку тоўстым слоем на трэшчыны, а зверху завяжыце павязкай з марлі.

Віншаванні

*Сардэчна віншуем дарагую мамачку і бабулю **Валянціну Дзям'янаўну МАСЛО** з 70-годдзем. Зычым, каб здароўе, радасць і шчасце суправаджалі вас у жыцці. Няхай ніколі не старэць вас даты, падзеі і юбілеі.*

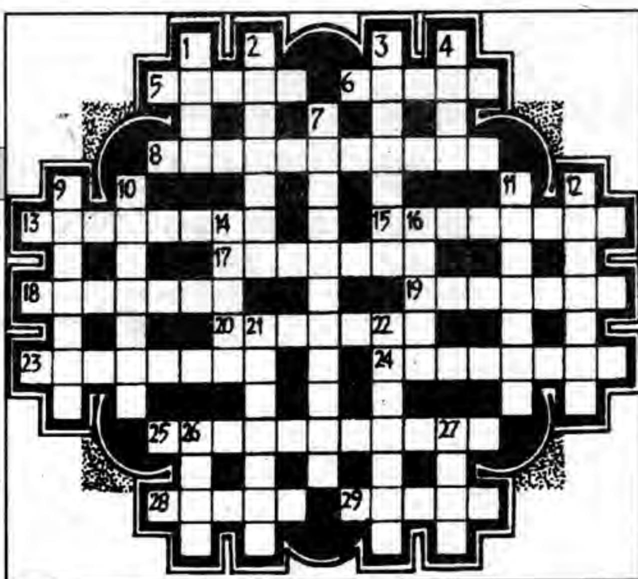
***З любоўю і павагай вашы дзеці, унукі, праўнукі,** в. Яначычы.*

*Віншую дарагога сына **Генадзя Міхайлавіча МАМУСА** з Азершчыны Гомельскай вобл. з днём нараджэння. Жадаю моцнага здароўя, моцнага папаўнення ў сям'і, ладу і дабрабыту ў хаце.*

Бацька.

СУБОТНІМ ВЕЧАРАМ

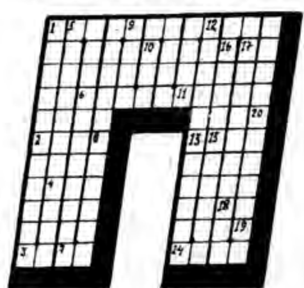
Крыжаванка

Па гарызанталях: 5. Вялікі клавішны духавы музычны інструмент. 6. Французскі мастак-партрэтыст XVIII ст. 8. Прызнанне к.-н. дыпламатычным прадстаўніком пры замежным урадзе. 13. Раённы цэнтр у Мінскай вобласці. 15. Прадажнасць службовых асоб, грамадскіх дзеячаў. 17. Тып барометра. 18. Цытата — своеасаблівае аўтарскае тлумачэнне асноўнай ідэі твора. 19. Загаловак раздзела ў перыядычным друку. 20. Яхта-катамаран алімпійскага класа. 23. Кіраўнік прадпрыемства, установы. 24. Памочнік прафесара, урача. 25. Навука аб агульных заканамернасцях працэсаў кіравання і сувязі ў арганізаваных сістэмах. 28. Верхняя заканадаўчая палата парламента ў некаторых краінах. 29. Ядавітая трапічная змяя.

Па вертыкалях: 1. Папулярная штотыднёвая праграма БТ для моладзі. 2. Ранейшы апарат для прайгравання пласцінак. 3. Раздзел у паэме Я. Коласа «Новая зямля». 4. Афіцыйная або грамадская камісія па прысуджэнню прэмій, узнагарод на конкурсах, выстаўках, алімпіядах. 7. Поўнае знішчэнне, ліквідацыя. 9. Горад у Германіі, вядомы буйнымі міжнароднымі кірмашамі. 10. З'езд, нарада, звычайна міжнароднага характару. 11. Вясёлы, забаўны музычна-драматычны твор. 12. Высокі дзіцячы або жаночы голас. 14. Вадкі карысны выкапень. 16. Пісьмовае прывітанне ў гонар урачыстай падзеі, юбілею, факта. 21. Опера Г. Майбарады. 22. Зубны ўрач. 26. Зімовыя атмасферныя ападкі. 27. Паўночнае рыбалоўнае невялікае судна.

Склаў Мікола ВОРЧЫК.
Лагойскі раён.

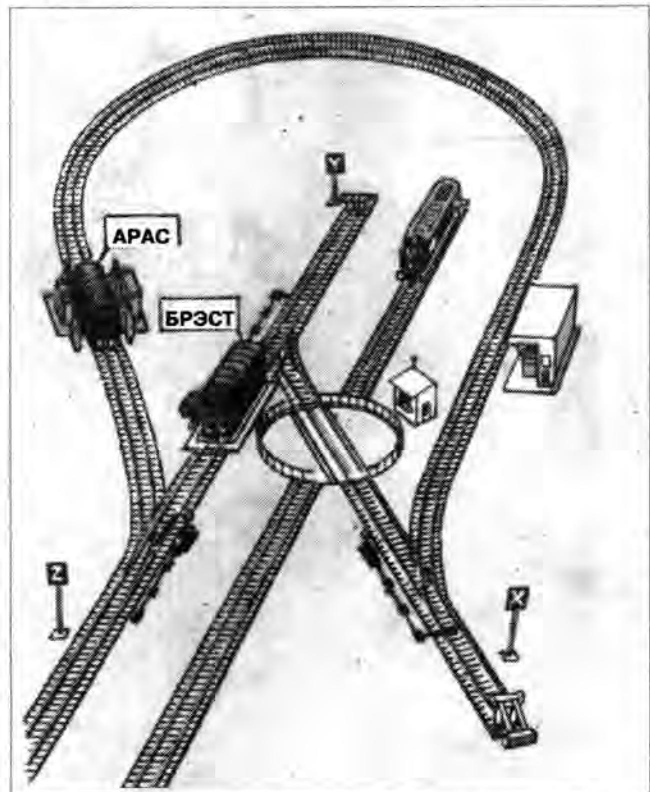

Чайнворд «П»

Усе словы ў ім пачынаюцца і заканчваюцца гэтай літарай.

1. Паходка. 2. Ілжывае абвінавачанне. 3. Раман польскага пісьменніка Г. Сянкевіча. 4. Аптычны прыбор для назірання з закрытага месца. 5. Каштоўны камень чырвонага колеру, разнавіднасць гранату. 6. Асоба, якая паслужыла аўтару арыгіналам для стварэння літаратурнага або мастацкага вобразу. 7. Адзін выгляд, форма. 8. Раман украінскага пісьменніка А. Гончара. 9. Унутранае пераананне у ч.-н., норма або правілы паводзін. 10. Імклівая атака, штурм умацаванага месца. 11. Горад, раённы цэнтр у Бранскай вобласці Расіі. 12 Несамаходны транспартны сродак. 13. У некаторых картачных гульнях карты, якія атрымліваюць у дадатак да здадзеных. 14. Расліна, якой перасаджаны орган іншай расліны. 15. Невялікі аўтамабіль, звычайна з адкрытым кузавам. 16. Заслужаны лётчык Францыі, удзельнік баёў у небе Беларусі ў часы Айчыннай вайны, Герой Савецкага Саюза. 17. Свяшчэнік вышэйшага чыну (стар.). 18. Імя аўтара рамана «Сустрэнемся на барыкадах». 19. Штучны падземны ход. 20. Насцешная падводная або надводная жывёла паўднёвых мораў.

Склаў Уладзімір НЕСЦЯРОВІЧ.
г. Мінск.

На сартавальнай станцыі

Гэтую задачу гадоў пятнаццаць таму прапанаваў сваім чытачам французскі часопіс (назва ў перакладзе) «Гульні і стратэгія».

Начальнік станцыі даў распараджэнне: вагон, які накіроўваецца ў горад Арас, трэба ўзважыць, а вагон, які накіроўваецца ў горад Брэст, трэба памыць. Арас і Брэст — гэта назвы гарадоў у Францыі. Але, па задумцы аўтараў задачы, чыгуначнікі ўсё пераблыталі, а ў распараджэнні чыгуначнікаў быў толькі адзін манеўровы цеплавоз. Ён зрабіў адлаведныя перамяшчэнні, а потым вярнуўся на ранейшае месца.

Для тых, хто будзе рашаць такую задачку, паведамляем, што даўжыня цеплавоза — 9 метраў, дыяметр паваротнага круга — 9 метраў, даўжыня вагонаў — па 5 метраў. Ёсць тры чыгуначныя пуці: X — даўжынёй 5 метраў, Y— 15 метраў, Z — больш як 30 метраў.

Гэтая транспартная задача мае некалькі спосабаў рашэння, але патрабуецца адшукаць самы кароткі.

Праверце, калі ласка, адказы

Крыжаванка (13 чэрвеня). Па гарызанталях: 5. Грамада. 9. Крапіва. 11. «Будаўніца». 12. Жаўрук. 13. Валока. 15. Друя. 16. Танк. 18. Свір. 19. Цубы. 20. «Татры». 21. «Рось». 22. «Маяк». 28. Валожын. 29. «Блакада». 30. Іпатава. 31. «Таварыш». 34. Мыт. 35. Савейкі. 37. Андарак. 39. Мір. 40. Негарэлае. 41. Абора. 45. Бабка. 47. Кросны. 50. «Лірнік». 52. «Мсцівец». 54. «Дударыкі». 55. Чыгрынаў. 56. Лепель. 57. Дальва. 58. Тэракота. 61. Іканапіс. 63. Дыярыуш. 65. Шчучын. 66. Маўзон. 68. Шклоў. 71. «Колас». 74. «Партызаны». 76. Цна. 77. «Трактар». 79. Жалейка. 81. «Хам». 86. Славяне. 87. Зацірка. 88. «Харошкі». 89. Антанюк. 92. Рыта. 93. Пано. 95. Рацэі. 97. Выня. 98. Ляда. 100. Квас. 101. «Мара». 103. Чуркін. 104. Локаць. 106. «Аснежыцкі». 108. «Абеліск». 109. «Крутаяр». **Па вертыкалях:** 1. Мазурук. 2. Сак. 3. «Май». 4. Кіраўск. 5. Гаўя. 6. Абрус. 7. Ваўкалак. 8. Інтарсія. 9. Кабат. 10. «Азот». 12. Жгіраў. 14. Аладаў. 15. Дыялект. 17. Крывіна. 18. Скарына. 23. «Крыніца». 24. «Жыта». 25. Гарнец. 26. Батрак. 27. «Каза». 32. Пестрак. 33. Раўбічы. 35. Саро. 36. Брагін. 38. «Крах». 42. Багушэўск. 43. Анікейчык. 44. Кіжаватаў. 46. «Купалінка». 48. Псалтыр. 49. Беларус. 51. Крукі. 53. Проня. 59. «Тачанка». 60. «Прарыў». 62. Крошнер. 64. Войт. 67. «Кола». 68. Шынклер. 69. «Касары». 70. Дняпро. 72. Станюта. 73. «Казачок». 75. Шашкова. 78. «Рунь». 80. Кант. 82. «Светач». 83. «Чарадзеі». 84. Ахрэмчык. 85. «Памяць». 90. Казінец. 91. Антонаў. 94. «Ранак». 96. Палік. 99. Орша. 102. Маўр. 105. Кім. 107. Буг.

Крыптаграма (6 чэрвеня). Ключавыя словы ў ёй такія: маладзік, верас, Кіт. Зашыфравана была жартоўная прыказка: «Дзе скварка, там сіла».

Крыптаграма (13 чэрвеня). Ключавыя словы ў ёй такія: каляндра, мова, Чонкі, бал. «І чорная карова белае малако дае» — такая была зашыфравана прыказка.

АНТАЛОГІЯ БЕЛАРУСКАЙ ПЕСНІ

ЧАМУ ТЫ НЕ ПРЫЙШОЎ

Песня «Чаму ты не прыйшоў» (часам у спеўніках загаловак пазначаецца поўнасцю па першаму радку тэксту) гучыць на Беларусі і ва Украіне.

Беларускія варыянты песні (маюцца адрозненні ў мелодыі, тэксты ж амаль супадаюць) нясуць светлы пачатак. Тут засяроджваецца ўвага на сямейных стасунках. Рэўнасць меншай сястры ўспрымаецца як не жаданне зберагчы трываласць адносінаў паміж братамі і сёстрамі ў прадчуванні таго, што хутка яны ўсе разляцяцца з роднага гнязда. Паводзіны старэйшай з сясцёр, якая пачынае пазнаваць каханне, накіраваны на падтрымку кахання. Таго ж жадае і дзяўчына, таму і распытвае каханага пра прычыны спазнення на спатканне, і просіць маці выдаць замуж за любага.

Украінскія варыянты песні, якія спяваюцца больш паволына і тужліва, чым на Беларусі, маюць прадаўжэнне: распавядаецца там пра журбу дзяўчыны ў замужжы і яе наведанне ў выглядзе зязюлі бацькоўскай сядзібы пасля трох гадоў разлукі. Аднак на Беларусі на гэтую тэму існуе асобная песня.

Змяшчаецца варыянт песні, запісаны фалькларыстам Уладзімірам Раговічам у 1962 годзе ў вёсцы Дуброва Светлагорскага раёна.

Міхась ШАВЫРКІН.

mp Сола — Ча- му не прый- шоў, як ме- сяц ўзый- шоў,
Дуэт
mf Хор — Як ця- бе ча- ка- ла? Ці ка- ня не маў,
ці сце- жкі не знаў, Ці маць не пу- ска- ла?

— Чаму не прыйшоў,
як месяц ўзыйшоў,
Як цябе чакала?
Ці каня не маў, ці сцежкі не знаў,
*Ці маць не пускала?**

— Я й коніка маў, і сцежачку знаў,
І маці пускала.
Меншая сястра, дай Бог, не ўзрасла,
Сядзельца схавала.

Большая сястра сядзельца знайшла,
Каня асядлала:
— Ты скачы, браток, да дзяўчыны той,
Што цябе чакала.

Цячэ рэчанька, цячэ быстрая,
Скочу-пераскочу,
Ой, аддай мяне, мая мамачка,
За каго я хочу.

** Апошнія два радкі кожнай страфы паўтараюцца.*

Post Factum

Гэты дзень у гісторыі

● **20 чэрвеня 1566 года** нарадзіўся Жыгімонт III Ваза, вялікі князь Вялікага княства Літоўскага, кароль Рэчы Паспалітай. Садзейнічаў заключэнню Брэсцкай царкоўнай уніі.

● **Гэтымі днямі ў 1793 годзе** праходзіў Гродзенскі сейм, надзвычайны і апошні ў Рэчы Паспалітай. Быў скліканы для зацвярджэння руска-прускай канвенцыі аб другім падзеле РП.

● **У гэты дзень у 1819 годзе** нарадзіўся Жак Афенбах, французскі кампазітар, заснавальнік класічнай аперэты («Арфей у пекле», «Парыжскае жыццё», «Перыкола»).

● **20 чэрвеня 1903 года** нарадзіўся Эрык Блеер, пісьменнік і публіцыст, вядомы ўсяму свету пад псеўданімам Джордж Оруэл. Аўтар прарочага рамана-антыўтопіі «1984», напісанага ў 1949 годзе. У Савецкім Саюзе твор упершыню быў апублікаваны ў эпоху гарбачоўскай галоснасці. У чытачоў публікі раман выклікаў эфект выбухнуўшай бомбы — такой ашаламляльна падобнай была прыдуманая пісьменнікам свяімі парадкамі краіна Акіянія на таталітарны СССР.

● **20 чэрвеня 1932 года** нарадзіўся вядомы савецкі паэт Роберт Раждзественскі.

● **У гэты дзень у 1933 годзе** быў уведзены ў эксплуатацыю Беламорска-Балтыйскі канал імя Сталіна, пабудаваны галоўным чынам рукамі соцень тысяч зняволеных.

● **20 чэрвеня 1934 года** нарадзіўся Юрый Візбар, вядомы аўтар і выканаўца ўласных песень.

Цікава

Балгарскія геолагі выявілі ў адной з пячор Радопскіх гор вялікі чэрап, падобны на чалавечы, але... з адной вачніцай пасярод ілба.

Вучоныя, якія даследавалі загадкавую знаходку, прыйшлі да высновы, што чэрап належаў істоце ростам больш як пяць метраў. Відаць, грэчаскія міфы аб аднавокіх цыклопах-веліканах мелі пад сабой рэальную глебу.

Балгары, аднак, не спяшаюцца публікаваць усе вынікі сваіх даследаванняў, паколькі гэта можа выклікаць вялікі скандал у навуковым свеце, на што балгарскія вучоныя пакуль не рашаюцца. Між тым, аднагачасова ў італьянскім друку з'явіліся матэрыялы іншых даследчыкаў, з якіх вынікае, што падобныя аднавокія монстры жылі некалькі мільёнаў гадоў таму і, магчыма, стварылі першую на Зямлі цывілізацыю разумных істот. У далейшым яны загінулі — гэтак жа раптоўна і загадкава, як і дыназаўры.

І так бывае

З турыстычнай паездкі ў Іран шведка Сюзана Борг вярнулася, узбагачаная новымі ведамі: 30-гадовую медсястру вельмі здзівіў той факт, што тамтэйшыя мужчыны маюць па некалькі жонак.

Сюзана вырашыла ўкараніць усходні вопыт ва ўласнае жыццё. Борг звярнулася ў розныя службы знаёмстваў і вельмі хутка падабрала сабе семярых каханкаў — па аднаму на кожны дзень тыдня. Сюзане ўдалося пераканаць іх усіх пааасобку, што ёй даводзіцца дзяжурыць у бальніцы па шэсць сутак запар.

Праіснаваў гарэм вынаходлівай шведкі больш як год: двое яе «мужоў» выпадкова пазнаёміліся ў піўной і прыняліся скардзіцца адзін аднаму на сваіх ненасытных у любоўных уцехах жонак. Ім не спатрэбілася шмат часу, каб высветліць, што гавораць яны аб адной і той жа асобе.

Зняважаныя ў сваіх лепшых пачуццях, яны палічылі сваім абавязкам паведаміць аб нечаканым адкрыцці ў паліцыю. Няшчаснай Сюзане далі год турмы. «Я шчаслівая, што мае пакуты нарэшце закончыліся,— кажа яна. —Было, вядома, весела, але я адчувала, што яшчэ крыху — і я не вытрымаю, бо кожны з іх выкладваўся ў пасцелі, як мог, думаючы, што ён — мая адзіная магчымасць расслабіцца пасля 6-дзённага стамляючага дзяжурства. У выніку за год свайго «сямейнага» жыцця я страціла 15 кілаграмаў».

Дзесяці на белым свеце

Інданезійскія ўлады ўсур'ёз разглядаюць пытанне аб магчымасці прымянення новых сродкаў стрымлівання падчас вулічных беспарадкаў — ядавітых кобраў.

Пакуль невядома толькі, як засцерагчы ад укусаў саміх паліцэйскіх, але ўлады Джакарты — сталіцы краіны, у якой нядаўна адбыліся шматтысячныя антыўрадавыя выступленні,— ужо аб'явілі аб гатоўнасці апрабаваць новаўвядзенне, паколькі яно ўяўляецца ім больш дзейсным, ды і каштуе нашмат танней, чым традыцыйныя вадамёты і гранаты са слёзатачывым газам.

Неверагодна?

Як паведаміла нядаўна германская газета «Більд», вакол Зямлі ўжо некалькі месяцаў лятае першы прыватны спадарожнік-шпіён.

Яго паслугамі можа карыстацца любы жадаючы — нават праз Інтэрнэт, дастаткова указаць толькі нумар сваёй крэдытнай карткі. З вышыні 473 кіламетраў цяпер можна атрымаць здымак закрытага ваеннага аб'екта ці проста зазірнуць у суседскую спальню. І каштуе гэтая паслуга адносна нядорага: першапачатковы ўзнос — 300 доляраў, чорна-белы здымак аднаго квадратнага кіламетра — 5 доляраў. Праўда, за такую цану выразна можна разглядзець толькі прадмет велічынёй не менш як тры метры. Але ж пры жаданні за асобную плату можна ўсё павялічыць...

Анекдот

Двое ў пасцелі. Чуецца тэлефонны званок. Жанчына бярэ трубку, слухае, затым кідае яе на апарат.

— Званіў муж. Сказаў, што пайшоў з табой на рыбалку...

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь,
Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь,
Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЎЦОЎ.

Рэгістрацыйны нумар 1.

НАШ АДРАС: 220013, гор. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 68-29-19; намеснікаў галоўнага рэдактара — 32-44-12, 32-14-25, 32-35-05; аддзелаў: інфармацыйна-аналітычнага — 32-38-02, 68-28-14, 68-29-68, эканомікі — 32-31-21, 68-29-68, палітыкі — 68-28-69, 68-27-57, 68-28-64, культуры — 68-29-42, 68-28-27, пісьмаў — 68-27-47, маралі і права — 68-28-51, міжнацыянальных адносінаў — 68-27-40, 68-28-69, журналісцкіх расследаванняў — 68-28-38, 68-28-72, знешнеэканамічнай дзейнасці — 68-29-44; аглядальнікаў па праблемах: навукі і адукацыі — 68-28-31, экалогіі і ліквідацыі вынікаў Чарнобыля — 68-28-36; уласных карэспандэнтаў: у Гродне — 33-25-29, Гомелі — 53-13-92, Барановічах — 7-26-02, Магілёве —31-13-75, Паставах — 26-562; бухгалтэрыі — 32-22-03; даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-04-52, 32-31-98.
ФАКС: 68-27-79. E-mail: daily@zwyazda.belpak.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі. Матэрыялы, пазначаныя значком ■ носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79.
Тыраж 85.556. Індэкс 63850.
Зак. № 3722.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 20.15.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12